

**AFYONKARAHİSARLI MAHALLİ SANATÇI
ABDULLAH ULUÇELİK VE HALK KÜLTÜRÜNE
KATKILARI**

Osman Fethi ARK

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

Nisan, 2017
Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK ANASANAT DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

AFYONKARAHİSARLI MAHALLİ SANATÇI
ABDULLAH ULUÇELİK VE HALK KÜLTÜRÜNE
KATKILARI

Hazırlayan
Osman Fethi ARK

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

AFYONKARAHİSAR – 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Afyonkarahisarlı Mahalli Sanatçı Abdullah Uluçelik ve Halk Kültürüne Katkıları” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

31.03.2017

Osman Fethi Ark

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

Jüri Üyeleri:

İMZA

.....

.....

.....

.....

.....

Müzik Anasanat Dalı yüksek lisans öğrencisi Osman Fethi Ark'ın, Afyonkarahisarlı Mahalli Sanatçı Abdullah Uluçelik ve Halk Kültürüne Katkıları” başlıklı tezi ....../....../..... tarihinde, saat .....’da Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

ÖZET

AFYONKARAHİSARLI MAHALLİ SANATÇI ABDULLAH ULUÇELİK VE HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI

Osman Fethi ARK

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜZİK ANASANAT DALI

Mart 2017

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

Mahalli sanatçılar, buldukları yörenin kültürel belleğine ait ürünlere kimi zaman kaynaklık eden kimi zaman da bu ürünleri icra ederek geleneği gelecek nesillere aktaran halk kültürümüzün önemli temsilcileridir. Bu bağlamda çalışma; Afyonkarahisarlı hafız, mevlithan ve mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in halk kültürüne katkılarını, yaşamını ve seslendirdiği kimi zaman da kaynaklık ettiği yöre türkülerinin tespitini ve analizlerini içermektedir. Bu eksen doğrultusunda araştırmanın problemi; "Afyonkarahisarlı mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in sanatçı kimliği irdelendiğinde, geleneksel otantisite bağlamında Afyonkarahisar yöresini nasıl temsil etmiş ve halk kültürümüze hangi katkıları sunmuştur" sorusuyla ifade edilmiştir. *Sözlü Kültür, Halk Bilimi, Alan Araştırması, Türk Halk Müziği ve Geleneksel Otantisite* kavramlarının temel oluşturduğu bu araştırmanın amacı; Afyonkarahisar yöresine ait türkülerin pek çoğunu TRT kurumunda ilk seslendirenlerden biri olan ve aynı zamanda yöre türkülerinin 9 (dokuz) adedine kaynaklık eden mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in biyografisini, sahip olduğu müzikal donanımı ve yöre kültürüne dolayısıyla halk kültürüne katkılarını ortaya koymaktır.

Yapılan bu tez çalışması, mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in tüm yönleriyle ortaya konmaya çalışıldığı ilk sistematik araştırma olması ve yöreyle ilgili bir envanter oluşturması açısından düşünüldüğünde önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afyonkarahisar, Mahalli Sanatçı, Abdullah Uluçelik, Halk Kültürü

ABSTRACT

LOCAL ARTIST ABDULLAH ULUÇELİK FROM AFYONKARAHİSAR PROVINCE AND HIS CONTRIBUTIONS TO THE FOLK CULTURE

Osman Fethi ARK

AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
ART MAJOR OF MUSICS

March 2017

Advisor: Asst. Prof. Dr. Yusuf MİRİŞLİ

Local artists are the significant representatives of our folk culture who become a resource for the products belonging to the cultural memory of the region settled and hand down the tradition to the future generations by performing these products. In this regard, this study includes the contributions of hafız (*the person who knows Quran very well and reads by heart*), mevlithan (*the person who reads Quran for praying after a funeral*) and local artist Abdullah Uluçelik from Afyonkarahisar province to the folk culture, his life and detection and analysis of local ballads that were sang or composed by him. The research problem has been expressed with the question “How the local artist Abdullah Uluçelik did from Afyonkarahisar represent the Afyonkarahisar region within the scope of traditional authenticity when taking into account his artist identity and what kind of contributions did he make to our folk culture?” The purpose of this research based on the concepts of *Oral Culture, Folklore, Field Study, Turkish Folk Music and Traditional Authenticity* is to exhibit the biography of the local artist Abdullah Uluçelik being among the first individuals who chanted many of the ballads of Afyonkarahisar region in TRT institution and composed 9 (nine) of regional ballads, his musical equipment and his contributions to the regional culture, i.e. folk culture.

This thesis study is thought to be important in that it is the first systematic research that manifests the local artist Abdullah Uluçelik with all of his characteristics and creates an inventory related to the region.

Key Words: Afyonkarahisar, Local Artists, Abdullah Uluçelik, Folk Culture

ÖNSÖZ

Afyonkarahisar yöresi geleneksel kültürünün önemli temsilcilerinden mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in biyografisi ve halk kültürümüze katkılarını sistematik bir biçimde ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın, konuya ilişkin temel kaynaklardan biri olacağını öngörmekteyim.

Akademisyenliği bana sevdiren, akademik hayatta başarılı olmam için beni adım adım hazırlayan ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen çok kıymetli hocam Sayın *Doç. Dr. Mustafa Öner UZUN*'a, çalışmamın her safhasında beni yönlendirerek değerli katkılarını esirgemeyen danışman hocam Sayın *Yrd. Doç. Dr. Yusuf MİRİŞLİ*'ye, konuyla ilgili bilgi ve birikimlerini paylaşma özverisini gösteren kaynak kişilerim Sayın *Mehmet Ali ULUÇELİK*'e, Sayın *Osman ÜNVER*'e, Sayın *Ömer YARŞI*'ye, arşivini bana açan Sayın *İbrahim ALİMOĞLU*'na ve Sayın *Raif SOMER*'e akademik tecrübelerinden beni mahrum bırakmayıp metne katkı sağlayan değerli hocam Sayın *Yrd. Doç. Dr. Hülya Uzun*'a, nota yazım programı ile ilgili bana destek olan kıymetli öğrencilerim Sayın *Cemal SAV*'a, Sayın *Enes KIYAR*'a, Sayın *Emrah KALIN*'a ve çalışmalarımnda maddi manevi desteğini her zaman yanımda hissettiğim sevgili annem Sayın *Dilek AKAY*'a ve sevgili eşim Sayın *Seda ARK*'a teşekkür ediyorum.

Osman Fethi ARK

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI

1. GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	1
1.3. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ	2
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	2
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	2
1.6. ARAŞTIRMANIN MODELİ	3
1.7. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1. SÖZLÜ KÜLTÜR- SÖZLÜ TARİH KAVRAMLARI.....	6
2. HALK, HALK BİLGİSİ VE HALK BİLİMİ KAVRAMLARI.....	8
2.1. ALAN ARAŞTIRMASI	12
2.2. DERLEME.....	13
2.3. KAYNAK KİŞİ	14
3. OTANTİSİTE VE GELENEKSEL OTANTİSİTE KAVRAMLARI	14
4. TÜRK HALK MÜZİĞİ KAVRAMI	16

5. MEVLEVİLİK, GEZEK VE MEVLEVİ GEZEĞİ KAVRAMLARI 18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**AFYONKARAHİSARLI MAHALLİ SANATÇI ABDULLAH ULUÇELİK VE
HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI**

(BULGULAR)

1. AFYONKARAHİSAR YÖRESİ MÜZİK KÜLTÜRÜ	20
2. ABDULLAH ULUÇELİK	27
2.1. YAŞAMI.....	27
2.2. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ	33
2.3. MUSİKİ YAŞAMI VE HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI.....	35
2.3.1. TRT Repertuarında Yer Alan Kaynaklık Ettiği Türküler	37
2.3.2. Abdullah Uluçelik'in Ses ve İcra Özellikleri	62
2.3.3. TRT Repertuarında Yer alan Afyonkarahisar Yöresi Türkülerinin Abdullah Uluçelik ve Günümüz Sanatçılarının Seslendirme Unsurları Göz Önünde Bulundurularak Geleneksel Otantisite Bağlamında Karşılaştırılması.....	63
2.3.3.1. “Çemberim Dalda Kaldı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik'in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi.....	63
2.3.3.2. “”Çemberim Dalda Kaldı” Adlı Türkünün TRT İzmir Radyosu THM Ses Sanatçısı Çiler Şatıroğlu'nun Ses Kaydına Göre Analizi.....	67
2.3.3.3. “Dam Başına Asa da Goymuş Galbırı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik'in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi.....	69
2.3.3.4. “Dam Başına Asa Goymuş Galbırı” Adlı Türkünün TRT İzmir Radyosu Yurttan Sesler Topluluğunun Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi.....	74
2.3.3.5. “Hezin Hezin Gir Gapıdan” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik'in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi.....	78

2.3.3.6. “Hezin Hezin Gir Gapıdan” Adlı Türkünün TRT Ankara Radyosu THM Ses sanatçısı Mustafa Gece Yatmaz’ın Görüntü-Ses Kaydına Göre Müzikal Analiz	84
2.3.3.7. “Emir Dağı Birbirine Ulahı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik’in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi.....	88
2.3.3.8. “Emir Dağı Birbirine Ulahı” Adlı Türkünün TRT Ankara Radyosu THM Ses Sanatçısı Emel Taşçıoğlu’nun Görüntü-Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi	92
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	97
KAYNAKÇA	102
EKLER.....	104

BİRİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN AŞAMALARI

1. GİRİŞ

Afyonkarahisar yöresi mahalli sanatçılarından Abdullah Uluçelik'in biyografisi ve halk kültürümüze katkıları ile ilgili bu araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için öngörülen çalışma planı, aşağıda belirtilmiş olan aşamalardan oluşmaktadır:

1.1. ARAŞTIRMANIN PROBLEMİ

Geleneksel ezgilerin ve bu ezgileri icra eden mahalli sanatçıların gün geçtikçe azalmaları ve bu konuda yapılan sistematik çalışmaların yetersizliği, kültürel belleğin de giderek yok olması sonucunu doğurmaktadır. Bu eksen doğrultusunda araştırmanın problemi; "Afyonkarahisarlı mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in sanatçı kimliği irdelendiğinde, geleneksel otantisite bağlamında Afyonkarahisar yöresini nasıl temsil etmiş ve halk kültürümüze hangi katkıları sunmuştur" sorusuyla ifade edilmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tezin amacı; Afyonkarahisar yöresine ait türkülerin birçoğunu TRT kurumunda ilk seslendirenlerden biri olan ve aynı zamanda yöre türkülerinin bir kısmına kaynaklık eden mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in biyografisini, sahip olduğu müzikal donanımı ve yöre kültürüne dolayısıyla halk kültürüne katkılarını ortaya koymaktır. Araştırmanın hedefi ise, Abdullah Uluçelik'in seslendirdiği türkülerin kayıtları ile günümüz TRT arşivinde yer alan nota metinlerinin seslendirme biçemlerinin örnek türküler üzerinde karşılaştırmalı analizlerinin yapılarak geleneksel otantisite bağlamında değişim ve dönüşümlerinin ortaya konmasıdır.

1.3. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ

Halk kùltürü ürünlerinin yaratıldığı ve yaşatıldığı temel aşamalar; Pertev Naili Boratav'ın geçiş dönemleri olarak adlandırdığı doğum, evlenme ve ölüm aşamalarıdır. Toplumların sosyal normları, sözlü kùltür ürünleri içinde önemli bir yer tutar, bu sözlü kùltür ürünleri ise nesilden nesile aktararak o topluma ait adeta bir kùltürel belleğin de oluşmasını sağlarlar. Sözlü kùltür ürünleri içerisinde yer alan ve geçiş dönemlerinde önemli işlemlere sahip olan Türk Halk Müziği ise, adı bilinen ya da bilinmeyen halk sanatçılarının yarattıkları ve halkın yaşamının bir yansıması olan sözlü, sözsüz ezgilerdir. Bu bağlamda çalışmanın birinci bölümü araştırmanın aşamalarını, ikinci bölümü konuya temel oluşturacak kavramsal çerçeveyi, üçüncü bölüm ise Afyonkarahisarlı hafız, mevlithan ve mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in halk kùltürüne katkıları bağlamında yaşamını ve seslendirdiği kimi zaman da kaynaklık ettiği yöre türkülerinin geleneksel otantisite açısından analizlerini içermektedir. Araştırma elde edilen bulguların yorumlandığı sonuç bölümü, yararlanılan kaynaklar ve ekler bölümüyle sona erecektir.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma, Afyonkarahisar yöresine ait türkülerimizi başarıyla seslendiren ve aynı zamanda bir kısmına kaynaklık ederek adeta yöreyle birlikte anılan mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik hakkında yapılacak olan ilk sistematik çalışma olması ve konuyla ilgili araştırmacılara sağlayacağı katkılar düşünüldüğünde alanda önemli görülmektedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma, Afyonkarahisarlı mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in biyografisi ve Afyonkarahisar yöresi müzik kùltürüne, dolayısıyla halk kùltürümüze katkılarıyla sınırlandırılmıştır.

1.6. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Her bilimsel disiplin, araştırdığı konuya açıklık getirmek için kendine özgü modeller kullanır. Model konusunda çeşitli uzmanlar aşağıdaki görüşleri ifade etmişlerdir:

Kongar'a göre (1981:40) "Modeller, bize doğal ve toplumsal çevremizi daha iyi anlamak için önemli ipuçları verirler. Çünkü biz, modelin herhangi bir ögesindeki değişme ile bütün modelin nasıl değişeceğini tahmin edebiliriz. Gerek toplumsal gerekse doğal bilimlerdeki modeller tek tek çevremizdeki gerçeği genellikle tam anlam ve kapsamı ile açıklayamazlar. Hem model daha çok ilgili olduğu alanın ancak bir kısmını açıklayabilir".

Karasar'a göre (2009:76) "Model bir sistemin temsilcisidir. Modeller, temsil ettikleri sisteme oranla daha yalın olurlar. Model, 'ideal bir ortamın temsilcisi olup, yalnızca 'önemli' görülen değişkenleri içine alacak şekilde, gerçek durumun özetlenmiş halidir. Bir kimsenin, tanık olduğu olayı anlatırken, gereksiz ayrıntılara girmeden, onu amaca uygun olarak özetlemesi; bir mimarın, yapacağı bina için, basit bir maket yapması; bir matematikçinin çözeceği bir problem için formüller geliştirmesi birer model geliştirme çabalarıdır".

Yukarıdaki tanımlardan; modelin bir konuyu açıklığa kavuşturmak için kullanılan ilgili alana özgü temsili bir şema olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada, tarama modeli kullanılmıştır.

"Tarama modeli, geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan durum, birey veya nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde etkileme ve değiştirme çabası gösterilmez" (Karasar, 2009:77).

Konuyla ilgili daha önce yazılmış olan tüm kaynaklar öncelikle taranmış, elde edilen veriler olduğu gibi yansıtılarak bir durum tespiti yapılmıştır. Daha sonraki aşamada ise kaynak kişiler ile yapılan yüz yüze görüşmelerin ışığında, konu ilişki arayıcı bir yaklaşımla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.7. VERİ TOPLAMA YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

Bir araştırmaya başlarken elde edilecek verilerin, araştırmanın hipotezi ve amacını yansıtmayı hedeflenir. Bu hedefin gerçekleşebilmesi ise, araştırmanın doğru ve sistematik bir ekseninde yürümesine bağlıdır.

Araştırmada literatür tarama yöntemi ve sosyal bilimlerde sıklıkla başvurulan alan araştırması yönteminin önemli bir unsuru olan görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler, görsel- işitsel olarak kayıt altına alınmış ve elde edilen bulgular durum belirleyici (survey) bir yaklaşımla tespit edilmiş ve betimlenmiştir.

Görüşme tekniği:

Genel anlamda en az iki kişi arasında sözlü olarak sürdürülen bir iletişim sürecidir.

Görüşme, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren toplumun görüş ve düşüncelerini incelemek amacıyla bir veri toplama tekniği olarak kullanılmaya başlanmıştır. Günümüzde iletişim teknolojisinin hızla gelişmesi ile daha yoğun olarak kullanılır olmuştur. Araştırmacı görüşmede karşılaştığı her karanlık noktayı anında soracağı sorularla aydınlatma imkânına sahip olur.

Bilimsel araştırmada görüşme tekniği, araştırmanın amacına uygun olarak hazırlanan görüşme formu (cetveli) ile yapabilir.

Bu form (cetvel):

a) *Yapılandırılmış görüşme (structured)*

b) *Yapılandırılmamış görüşme (unstructured) olarak ikiye ayrılır.*

a) *Yapılandırılmış görüşme (structured) :*

Hangi görüşlere ne kadar kişinin katıldığını belirlemek amacıyla yapılan görüşme şeklidir.

Görüşme yapılacak kişilerin çok olması öngörülür. Kişilerle sözlü (mülakat) yürütülecek görüşmede sorular önceden hazırlanarak görüşme formunda sıralanır. Cevap seçenekleri öncede hazırlanabilir veya cevap alındıkça yazılıp işaretlebilir. Sorular ve cevaplar üzerinde tartışma yapılmaz, yorumlanmaz. Bu tür görüşme, kamuoyu araştırmalarında yaygın olarak kullanılmaktadır.

b) *Yapılandırılmamış görüşme (unstructured)*

Görüşülen kişiden konu hakkında derinliğine bilgi edinmenin amaçlandığı görüşme şeklidir. Genel anlamda insanların değil, uzman kişilerin neler düşündükleri araştırıldığında yapılanmamış görüşme tekniği kullanılır. Konu etraflıca soruşturulur, bu yüzden sorular önceden hazırlanmaz, sadece görüşülecek konu başlıkları tespit edilir. Görüşme sırasında sorular ve cevaplar tartışılıp yorumlanır. Görüşmenin verileri, odaklanmış görüşler ve orijinal bireysel düşünceler olarak tespit edilir” (Cebeci, 2002:101-104).

Bu araştırmada yapılandırılmamış (nitel) görüşme uygulanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Araştırma konusuna temel teşkil eden kavram ve kuramların ortaya konmasının araştırmanın sistematik ve anlaşılır olmasını sağlayacağı öngörülmüştür.

1. SÖZLÜ KÜLTÜR- SÖZLÜ TARİH KAVRAMLARI

Afyonkarahisar yöresi mahalli sanatçısı Abdullah Uluçelik yöreye ait sözlü kültür ürünlerinden türkülerin kaynak kişisi ve önemli bir icracısıdır. Halk kültürüne ait unsurları doğru bir şekilde analiz edebilmek, farklı disiplinlerin konuya ilişkin yaklaşımlarına başvurmayı zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda; “Kültür bilimleri, üzerinde çalıştığı nesneyi kendi içerisinde yaşadığı çağın kavram, kurum ve değerleri, yaklaşımları, zihniyeti içerisinde anlar ve bilirler. Bu manada tek ve genel geçer bir yaklaşım günümüz sosyal bilim anlayışı açısından sorun çözücü ve açıklayıcı değildir. Bütünün bilgisini öğrenebilmek ve anlamlandırabilmek dar ve sınırlı bir disiplinler bakış açısıyla çok zordur. Üzerinde çalışılan nesneyi bütün yönleri ile bütüncül bir şekilde anlamak için farklı disiplinlerin bilinci zenginleştirecek katkısına açık olmak gerekir. Söz konusu ettiğimiz bu yaklaşımı kendi bilimsel disiplinimiz olan Halkbilimi (Folklore) çalışmalarını içinde de görmek mümkündür” (Ersoy, 2009:18).

Çeşitli araştırmacıların sözlü kültür ile ilgili tespitleri aşağıda aktarılmıştır: Walter Ong’a göre (1993:14); “insanoğlunun dünyadaki varlığı 30.000-50.000 yıl öncesine dayanır. İlk yazı ise 6000 yıl öncesine aittir. Böylelikle, insanlık tarihinin binlerce yıllık bilgi, deneyim ve tecrübesinin sözlü gelenek vasıtasıyla kuşaktan kuşağa aktarıldığı söylenebilir”.

Yıldırım’a göre (1998:38) sözlü kültür; “Bir milletin hayatında, fertlerin sözlü ve yazılı geleneklerinde yer alan kabulleriyle, müştereklik gücüne erişen ve milli kimliği oluşturan maddi ve manevi faaliyetlerin bütünüdür”.

Bu bağlamda, “Sözlü kültür, toplumun ortak malı olan hazır kalıpların deneyimleri pekiştirecek şekilde biçimlendirilmesiyle oluşur ve yazılı metinden yoksun olduğu için de toplum belleğinde yüzyıllarca gelişerek varlığını halkın bilincine yerleştirerek sürdürür. Sözle biçimlenen düşünce zaman içinde geliştikçe hazır deyişlerin kullanımını da daha ince bir ustalık kazanır” (Ong, 1993:50-52).

Yıldırım’a göre; “İnsanların günlük hayatlarındaki en sıradan olaylardan en olağanüstü olaylara kadar tarihe kayıt düşürülmesi söz konusu olan veya kayıt düşürülmeden hafızalarda kalan belleklere kayıt düşülen her türlü sosyal, siyasi, ekonomik ve insani hadise sözlü kültür ortamında yaşanmaktadır. Bu noktada sözlü kültürün bir alt kadrosu olarak sözlü tarihi de bu bağlamda değerlendirmek gerekmektedir” (Aktaran, Ersoy, 2009:23).

Sözlü tarih, sözlü kültür içinde yaşayan bir süreçtir. İnsanların günlük hayatlarındaki en sıradan olaylardan en olağan üstü olaylara kadar tarihe kayıt düşürülmesi söz konusu olan veya kayıt düşürülmeden hafızalarda kalan, belleklere kayıt düşülen her türlü sosyal, siyasi, ekonomik ve insani olaylar sözlü kültür ortamında yaşanmaktadır. İşte bu noktada sözlü kültürün bir alt kadrosu olarak sözlü tarihi de bu bağlamda değerlendirmektedir. Bunun sonucunda da oluşan sözlü kültür ürünleri yani folklorik ürünlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Örneğin, uzun süre devam etmiş, büyük acılara sebep olmuş, savaşlar ve göçler sonunda oluşan destanlar ve acıklı iz bırakan ölüm olayları karşısında yakılan ağıtlar, sosyal ve siyasi olayların sonucunda olayları veya olayların kahramanlarını konu alan türküler bunlara en basit örneklerdir (Ersoy, 2004:103).

Yukarıda verilen bilgilerin ışığında; özellikle geleneksel toplumlarda sözlü geleneğin (oral tradition) kültürün başlıca taşıyıcısı durumunda olduğu ve sosyal bilimlerin pek çok alanına günümüzde tarihi birer kaynak oluşturduğu bilinen bir gerçektir.

2. HALK, HALK BİLGİSİ VE HALK BİLİMİ KAVRAMLARI

Araştırma konusunun, halkbilimi ya da diğer kullanımıyla halk bilgisi adlı bilim dalı kapsamında ele alınmakta olmasından dolayı ilgili kavramın ortaya konmasının, konuya açıklık getirebilme açısından önemli olduğu öngörülmüştür:

Ekici'ye göre (2013:1); “Avrupalı ve Amerikalı bilim adamlarının son elli yıldır üzerinde durdukları ve yeniden anlam vermeye çalıştıkları ‘Halk’ (Folk), ‘Halk Bilimi’ (Folklore) ve ‘Halk Bilgisi’ (Folklore) terimleri ve bu terimlerin üzerine kurulmuş olan bilim dalıyla, bu bilim dalının konusunun ne olduğu hakkındaki sorulara yeni bir gözle bakmak, Türk halk bilimi uzmanlarının da tartışması gereken konulardır. Bu konulara çağdaş Türk toplum yapısını, teknolojik gelişmeleri ve yeni yaratmaların kullanımını da göz önüne alarak yaklaşmak gerekmektedir” .

1846 yılında ilk kez William John Thoms tarafından kullanılan Folklore terimi, ülkemizde konuyla ilgili ilk yazıları yazan Ziya Gökalp, Fuad Köprülü ve Rıza T. Bölükbaşı tarafından Türkçe karşılıkları olarak *halkiyât*, *halk bilgisi*, *hikmet-i avam*, *budun bilgisi*, *halkbilimi* terimleri kullanılmıştır. Alman araştırmacıların Folklore teriminden önce kullandıkları Volkskunde terimi çok tutulmamıştır. Günümüzde uluslararası kullanım olarak *folklore* terimi daha yaygındır.

19. yüzyıl Avrupa'sında ve Osmanlıda sınıf farkını gözeten bir yaklaşımla halk anlayışı şekilleniyordu. İngiltere'de olduğu gibi Avam Kamarası- Lortlar Kamarası ya da Avam - Havas gibi birbirinin zıttı olan terimlerin kullanılması bu ayrımı ifade etmekteydi. Sanayileşmiş-egitimli elit bir topluluğun dışında kalan kırsal kesimde yaşayan, eğitimsiz ve tarımla uğraşan bir topluluk onlara göre halktı. 20. Yüzyılda ise artık bu topluluğun adı *köylü* idi.

Günümüzde ise artık halk kavramı; *geleneksel yaşam biçimleri ve bu yaşam biçimlerine özgü kültürel yaratmaları ile birbirine bağlanan toplulukları ifade etmektedir.*

Çobanoğlu'na göre (2012:20), “Halkbilimi; “Bir ülke veya belirli bir bölge halkına ya da aralarında en az bir ortak faktör bulunan bir toplumsal gruba ilişkin maddi ve manevi alanlardaki kültürel ürünleri ve onların canlı ve teatral bir

dışavurum şeklinde icra olunan gösterimlerini konu edinen, bunları kendine özgü yöntemleriyle derleyen, sınıflandıran ve kuramsal olarak yorumlayan karşılaşılan sosyal ve toplumsal problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulayan bir bilimdir”.

Halk Bilgisi ya da Halk Bilimi kapsamına giren ve her biri birer araştırma alanı olan konular ise *toplumun ya da bireyin yarattığı maddi-manevi tüm ürünlerdir*.

Halkbiliminin amacı, insanlığın binlerce yıldır oluşturduğu ortak kültürü yerellikten – ulusallığa-ulusallıktan-evrenselliğe doğru taşıyarak uygarlığa katkıda bulunmaktır. Bunu gerçekleştirme aşamasında halkbilimciler tarih, edebiyat, antropoloji, sosyoloji, psikoloji, arkeoloji, etnoloji, dilbilimi, vb. farklı disiplinlerin uzmanlarıyla ortak çalışmalar yaparak bulgulara ulaşır ve analiz ederler. Bütün bu çalışmaların hareket noktası yerel zenginliklerin oluşturduğu ulusal kültürü ortaya çıkarmak ve bunları doğru bir şekilde algılamaktır.

- Ülkemizde Halkbilimi çalışmaları 20. yüzyılın başlarında *Türkçülük* akımının bir sonucu olarak başlamıştır.
- Türkçülük hareketini ve Türk kültürünü yaymak amacıyla 1908 yılında *Türk Derneği* adıyla bir dernek kurulmuştur. Bu dernek *Türk Mecmuası* adlı bir yayın çıkarmaya başlamış ve bu yayınlara araştırmacıları, kültürümüze ait çeşitli Türküleri, atasözlerini ve hikayeleri araştırıp yayınlamaya yönlendirmiştir.
- 1911 yılında kurulan *Türk Yurdu* ve *Türk Ocağı Derneklerinin* çıkardıkları *Türk Yurdu Mecmuası* ile yine Türk kültürüne hizmet amaçlanmıştır.
- 1912 yılından itibaren Türkçülük Hareketinin teorisyeni haline gelen *Ziya Gökalp* bu akımı anlatmak ve yaymak için arkadaşlarıyla birlikte *Halka Doğru* adlı dergiyi çıkarır ve bu derginin 23 Temmuz 1913 tarihli sayısında yayınladığı “Halk Medeniyeti –I”, Başlangıç adlı çalışmasında ilk kez *Folklorun* karşılığı olarak *Halkiyat* terimini kullanır.

Türk kültürüne ait kimi yabancı araştırmacıların eserleri de 1913 öncesinde halk bilimimiz açısından oldukça önem taşımıştır. Ignacz Kunos, George Jacob, Gyula Nemeth, Friederich Giese, F. Wilhelm Radloff, Theodor Menzel, Ethe, P. Horn, Valenski, Felix Luschan, F.W. Hasluck’ın ardından sonraki yıllarda Otto Spies, Walter Ruben, Wambery, Szamotolsky,

Wolfram Eberhard, Bela Bartok, Gyula Meszaros, Andreas Tietze, Jean Deny, Edmond Saussey, Georges Dumezil, Franz Taeschner, Annemaria Von Gabain, Anna Masala, Ulla Johansen, Kurt Reinhard, Laurence Picken, Warren S. Walker bu araştırmacılarıdır (Altınay, 2004:56).

- *Fuad Köprülü* İkdam Gazetesinin 6 Şubat 1914 tarihli sayısında ilk kez *Folklor* terimini Batıdaki anlamına uygun bir şekilde kullanır. Folklorun ülkemizde yeterince bilinmemesini ve bu konuda araştırmaların yetersizliğini anlatarak aydınların dikkatini çekmeye çalışır.
- *Rıza Tevfik Bölükbaşı* 5 Mart 1914 tarihli Peyam Gazetesinde *Folklor* başlıklı yazı yazar. Bu yazıda araştırmacı, folklor kelimesinin kökenine ve çalışma alanlarına ait bilgiler verir.
- 1920 yılında ülkemizde Maarif Vekaletine bağlı olarak çalışan bir Hars (Kültür) Dairesi kurulur. Bu kuruluş, yerel öğretmenler, memurlar vb., kaynak kişiler ile irtibata geçerek halk kültürü ürünlerini derlemelerini ve bir anket şeklinde uygulayarak göndermelerini sağlar.
- 1924 yılında İstanbul Üniversitesine bağlı olarak kurulan *Türkiyat Enstitüsü*nde çeşitli araştırmacılar *tarafından* monografyalar yazılır ve kurumun yayın organı *Türkiyat Dergisinde* yayınlanarak Türk halkbilimine katkı sağlanır.
- Fuad Köprülü 1924 yılında başlattığı akademik eğitimle halkbilimciler yetiştirmeye başlar.
- 1916 yılında açılan *Darülelhân (İstanbul Belediye Konservatuarı)* ve 1924 yılında açılan *Musiki Muallim Mektebi* Anadolu Türkülerini ve Oyun Havalarını derleyerek, notaya alır ve yayımlar.
- 1925 yılında Ankara'da kurulan *Etnografya Müzesi* aracılığıyla Anadolu'nun çeşitli yörelerinden etnoğrafik malzemeler (el sanatları, giyim, kuşam, süs eşyaları, dokuma aletleri ve ürünleri, mutfak malzemeleri, ev eşyaları) toplanır ve bu müzede sergilenir.
- 1927 yılında Ankara'da ilk Türk folklor derneği *Anadolu Halk Bilgisi Derneği* adıyla kurulur. Derneğin adı 1928 yılında *Türk Halk Bilgisi Derneği* olarak değiştirilir. Dernek ilk olarak *Halk Bilgisi Toplayıcılarına Rehber* adlı bir kılavuz yayımlar. Daha sonra *Halk Bilgisi Mecmuası* adlı

bir yayın çıkarır, fakat bu dergi 1928’de çıkan ilk sayıdan sonra kapanır. 1929 yılında *Halk Bilgisi Haberleri* adlı aylık dergi çıkarılmaya başlanır. Dergi faaliyet gösterdiği 1927-1932 yılları arasında, kitap ve dergi yayını, konferanslar ve Anadolu’da yürüttüğü bilimsel derleme faaliyetleriyle Türk Halk Biliminin gelişmesine büyük katkılar sağlamıştır.

- 1930 yılından sonra *Türk Dilini Tetkik Cemiyeti* (Türk Dil Kurumu) ve *Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti* (Türk Tarih Kurumu) kurulmuştur. Türk Dil Kurumu *Tarama* ve *Derleme Sözlükleriyle*, *Atasözü* ve *Ağız Araştırmalarını* yayınlamıştır.
- 1932’de Atatürk’ün talimatıyla *Halkevleri Derneği* kurulmuş ve bu dernek aracılığıyla halk kültürüne ait derlemeler yapılmış, yayınlar çıkarılmış ve eğitimler verilmiştir.
- 1938 yılında halkbiliminde bir ekol olan *Pertev Naili Boratav* Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinde Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde *Folklor ve Halk Edebiyatı adlı derslere* girerek alanda uzman birçok halkbilimcinin yetişmesine öncülük etmiş ve burada bir *Türk halkbilimi arşivi* kurulmasını sağlamıştır. Bu tarihten önce folklorla ilgili dersler İstanbul Üniversitesinde Fuat Köprülü tarafından verilmekteydi. Ancak AÜ DTC Fakültesindeki bu Türk Halk Bilimi Kürsüsü 1948 yılında ideolojik mazeretler ileri sürülerek ödeneği kesilmek suretiyle kapatılmış ve Prof. Pertev Naili Boratav’ın ve Prof. Dr. İlhan Başgöz’ün işine son verilmiştir. Bu iki uzman daha sonra çalışmalarına yurt dışında devam etmek zorunda kalmışlardır. Fuat Köprülü’nün de siyasete atılmasıyla Türk Halkbilimi çalışmaları 1960 yılına kadar kesintiye uğramıştır.
- Atatürk Üniversitesi’nde Prof. Dr. Mehmet Kaplan’ın yetiştirdiği *Prof. Dr. Muhan Bali*, *Prof. Dr. Umay Günay*, *Prof. Dr. Saim Sakaoğlu*, *Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu*, *Prof. Dr. Fikret Türkmen*, *Prof. Dr. Ensar Aslan* ve Hacettepe Üniversitesi ‘nde Prof. Dr. Şükrü Elçin’in yetiştirdiği *Prof. Dr. Dursun Yıldırım* alanda önemli isimlerdir.
- “Folklorla ilgili olarak 1932 yılından bu yana *Folklor Postası*, *Türk Etnografya Dergisi*, *Folklor*, *Folklorla Doğru*, *Sivas Folkloru*, *Halkbilim* gibi birçok dergi yayınlanmıştır. Ancak bunlar içinde yer alan İhsan

Hınçer'in çıkarmış olduğu *Türk Folklor Araştırmaları* adlı aylık dergi, 1949-1980 yılları arasında 366 sayı yayınlanarak en uzun ömürlü folklor dergisi ve Türk Folkloru için bir okul olması nedenleriyle çok önem taşımaktadır.

- Ankara'da 1961 yılında kurulan ve uzun yıllardan beri Prof. Dr. Şükrü Elçin'in idaresinde hizmet veren *Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü* de araştırmaları ve çıkarmış olduğu *Türk Kültürü* adlı dergisiyle alana önemli katkı sağlamıştır.
- Türkiye'de devlet folklorculuğunun önderliğinde kadrolu halkbilimciliğin başlangıcı sayılabilecek kurum, *Milli Folklor Araştırma Enstitüsü*, daha sonra isimleri *Milli Folklor Araştırma Dairesi*, *Halk Kültürünü Araştırma Dairesi*, *Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü* adıyla anılan birim Kültür Bakanlığına bağlı olarak faaliyet göstermektedir. Bu kurum kongre, sempozyum düzenlemekte, derleme, arşivleme ve yayın faaliyetleri yürütmektedir. Bu faaliyetlerinin başında kurumun çıkardığı *Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası* adlı dört ciltlik çalışma gelir. *Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Müdürlüğü* (HAGEM)' in 1975 yılından bugüne kadar bütün politik manipölasyonlara rağmen aksatmadan her beş yılda bir sürdürdüğü Milletlerarası Türk Folklor Kongresi belki de bu kurumun Türk halkbilimi çalışmalarına en büyük katkısıdır.
- 1980 sonrası Türk Halkbilimi çalışmalarında yeni bir safha başlar. Halkbilimi ile ilgili lisans düzeyinde bölümler (Hacettepe –Ankara Üniversitesi) açılmaya başlamış, daha sonra birçok üniversiteye yayılmış ve halen lisansüstü eğitim düzeyine ulaşmıştır” (Çobanoğlu, 2012: 48-50).

2.1. ALAN ARAşTIRMASI

Önceden belirlenen herhangi bir konuya ait halk kültürü ürünlerini bu ürünlerin yaşandığı ya da yaşatıldığı yere gidilerek yapılan araştırmaya *Alan Araştırması* adı verilir. Alan araştırması; araştırılan konuyla ve amaçla ilgili olarak bilgi edinmeye uygun insanların tespiti, gerekli durumlarda onlar tarafından kabul edilebilir bir rolle aralarına katılınması ve davranışlarının gözlemlenmesi ve bunların halkbiliminin kullanabileceğı şekilde ve gözlenen insanlara hiçbir şekilde zararlı olunmadan rapor

edilmesi ve/veya araştırılan konuyla ilgili olarak bilgisine müracaat edilen kaynak kişilerle yapılan görüşmeler yoluyla derlenen bilginin bilimsel çalışmalarda kullanılmaya hazır hale getirilmesidir.

Halkbilimsel bir araştırmada aşağıdaki sistematik göz önünde bulundurulmalıdır:

- *Konu seçilmeli.*
- *Konu hakkında ön araştırma yapılarak konu sınırlandırılmalı veya genişletilmeli.*
- *Araştırma konusuna dair bir ön rapor hazırlanmalı.*
- *Bu rapor, araştırmanın amacını açıkça ifade etmeli.*
- *Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için uygun yöntemler belirlenmelidir.*
- *Çalışma safhalara ayrılmalıdır.*
- *Çalışmayı gerçekleştirmek için bir taslak plan hazırlanmalıdır.*
- *Gerekli araç-gereç ve hazırlıkları tamamlayıp alan araştırması safhasına başlanmalıdır.*

2.2. DERLEME

Derlemenin pek çok tanımı olduğu kuşkusuzdur. Ancak bu araştırma göz önünde bulundurulduğunda günümüz bakış açısıyla *Derleme*: halk kültürü ürünlerinin, yaşadığı / yaşatıldığı doğal ortamlarında araştırmacılar tarafından, sistematik bir şekilde; toplanması, tasnifi, betimlenmesi, yorumlanması ve basılı materyaller haline getirilmesi yoluyla insanlık kültürüne katkı sağlanmasıdır. Bu işlevi yerine getiren ve alanlarında uzman kişiler olan derlemecilerin ise aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri gerektiği öngörülmektedir:

- Derlemeci ön yargılı olmamalıdır.
- Derlemeci dikkatli ve duygularını işinden ayırarak tarafsız olarak gözlem yapabilme yeteneğine sahip olmalıdır.
- Derlemeci, her türlü sosyal kesimden insanın psikolojisini kavrayarak, konuşturabilme, söyletebilme yeteneğine sahip olmalıdır.

- Derlemeci halk içine karışmaktan zevk alan, halkı seven bir kişiliğe sahip olmalı ya da bu eksikliğini örtebilecek kadar rol yapma yeteneğini geliştirebilmelidir.

2.3. KAYNAK KİŞİ

Kaynak kişi terimi “halkbilimi çalışmalarında bilgisine müracaat ettiğimiz kişidir”. Kaynak kişilerin bilgisine görgüsüne müracaat eden halkbilimciler onlardan üstün olan insanlar değildir. Bu eşitler arasında karşılıklı bir görüşme ve bilgilenme sürecidir ve bunun sonucu olarak derleme esnasında ve sonrasında halkbilimci bu insani boyutu hiçbir zaman göz ardı etmemelidir. Alan araştırmacısı diğer insanlara varlığını ve aralarında bulunuş nedenini açıklayıp onların güvenini kazanmak ve onlar tarafından kabul edilebilir bir ilişki kurmanın yolunu bulmak zorundadır. Araştırmacı, kaynak kişiyi kendi ön kabulleri doğrultusunda yönlendirmemeli ve objektif olmalıdır

3. OTANTİSİTE VE GELENEKSEL OTANTİSİTE KAVRAMLARI

Araştırma konusunu oluşturan ve yön veren temel kavramlardan birisi *Otantisite* kavramıdır. Bu kavramın açıklığa kavuşturulması araştırmancının bakış açısını ortaya koyabilmek açısından önemli görülmektedir:

"Otantisite veya otantiklik kelimesi Türkçede genellikle “özgünlük”, “sahihlik” veya “sahicilik” anlamına gelmektedir. Modernliğin insanları sürüklediği sürgün veya diaspora algılarının hepsi modernlikle birlikte gündeme gelen daha üst bir söylemin köşe taşlarını oluştururlar ki, bu söylem de sâhilik veya sahicilik (authenticity) söylemidir Aktay 1998, <http://www.bilkad.org/content/view/84/29/> Otantisite terimine yakınlık gösteren bazı terimler vardır ki onlar da; ‘gerçek’ (real), ‘hakiki’ (genuine), ‘öz’ (essential), ‘dürüst’ (honest), ‘samimi’ (sincere) gibi terimlerdir. Stokes’a göre müzikte otantisite, müzik hakkında bir konuşma biçimidir ve bu müzikte gerçekten önemli olan budur, bizi diğer insanlardan farklılaştıran şudur gibi bir anlam içerir” (Erol, 2009:204-207).

“Otantisite geleneksel kavrayışı ile düşünüldüğünde, geçmişte yaşanan bazı kültürel değerlerin, günümüzde devam ettirilmesi ile ilgili bir söylemdir, diğer bir ifadeyle geçmişle ilişkili bir kavramdır, geçmişe vurgu yapar, geçmişi özler veya arzu eder.

Otantiklik ya da otantisite geleneksel tanımlamasıyla geçmişteki bir şeyin ‘aslına uygunluğuna’ ilişkin bir iddiadır. Yaşadığı modern dünyanın içinde, “öz” ünden ayrı kalan kişi, arayış içine girer ve bu arayışlar, otantisite söylemi ile gerçekleştirir. Çünkü yaşamında değişim söz konusudur. Değişim ise modernleşme ile doğru orantılı olarak gelişir. Dolayısıyla modernleşme yani değişim ile otantisite arasında bir karşıtlık oluşsa da, geçmişe duyduğu özlemi, modern yaşam içerisinde uygulayarak, otantisiteyi günümüzde yaşatmaya çalışır. Bu durumda otantisite her ne kadar geçmişe ait olsa da, geçmişin bugünde somutlanması, belli biçimler alması, korunması, canlandırılması ile aslında bugüne ait bir mesele olarak karşımıza çıkar. Bu nedenle otantisiteyi, kültürel ürünlerin günümüze yansımaları ve pratik yaşamda uygulanışı ile verili ve değişmeyen bir şey olarak değil, bağıntısal ve rastlantısal nitelikleriyle bir ‘süreç’ olarak kavramsallaştırmak doğru olacaktır (Erol, 2009:206).

Söylem olarak otantisite şunları içerir; kültür içinde kişi, topluluk, nesne ya da pratik, zamanla değişikliğe uğramakta ve bozulma tehlikesi ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum karşısında değişime direnen kişi ya da kişiler tarafından korunan kültür otantik, değişime mukavemet edemeyen kişiler ve korunamayan nesne ve pratikler, karşıt terimle ‘inotantik’ (inauthentic), yani ‘otantik olmayan’dır (Erol, 2009:204).

Otantisitenin günümüzdeki anlamını, “‘varoluş’un istikrarı üzerindeki endişemize gönderme yapan ahlaki (moral) deneyimlerimizin parçasıdır” şeklinde açıklayan Erol, bu sınırlar içinde modern ya da modernleşme (değişim) koşullarında yaşanan kültürel bir inşa olduğuna dikkat çeker (Erol, 2009:204). Bauman otantisitenin, ‘ne olduğumuz hakkında olduğu kadar, daha çok ne olacağımız ya da ne olmamız gerektiği’ hakkında olduğunu düşünür. Paine ise otantisiteyi şöyle açıklar: “otantik olmak, olan şeyden farklı olmaktır. Bu yüzden otantisite, aynı zamanda şimdi de mevcut olanı değiştirme hakkındadır” (Aktaran, Erol, 2009:207).

Bu açıklamaların ışığında: araştırmanın geçmişle ilgili otantisiteye bakış açısına en uygun tanımların; aslına uygunluk, sahicilik ve özgünlüğü içermesi gerektiği düşünülmektedir. Herhangi bir ifade kültürü pratiği zaman içerisinde değişir, sadece bunun otantik ya da otantik olmadığını söylemek aslında bizim biraz da kim olduğumuza ve o ifade kültürüne nasıl baktığımıza bağlıdır. Gelenekten gelen birinin söylemlerinde otantikliğe sürekli vurgu olduğu görülmektedir. *Geleneksel Otantisite* toplumların, zaman içinde değişmeler yaşasa da bu değişmeleri günümüze uydurma çabasına girerek otantikliğin bozulmasını en aza indirmeye çalışmalarıdır. Bu bağlamda konu, modernliğin etkisiyle ortaya çıkan değişim ve dönüşümlerin karşılaştırmalı analizleriyle ortaya konulmaya çalışılacaktır.

4. TÜRK HALK MÜZİĞİ KAVRAMI

Araştırma konusunun ana eksenini teşkil eden Abdullah ULUÇELİK, Afyonkarahisar Türkülerinin bir kısmına kaynaklık eden, aynı zamanda bu türküleri hem yöresinde hem de TRT’de seslendiren önemli mahalli sanatçılarımızdan birisidir. Türkülerimizin Türk Halk Müziği dağarı içinde bulunması sebebiyle Türk Halk Müziği kavramının açıklığa kavuşturulması gerekmektedir:

Halk müziği, toplumların bütün boyutlarıyla hayatından kaynaklanan, duygu, düşünce ve zevklerini dile getiren, ait oldukları toplumların kültürünü yansıtan sözlü ve sözsüz ezgilerdir. Hugo Reinmann halk müziğini üçe ayırır:

a. Ezgisi ve sözleri kimin tarafından yapıldığı belli olmayanlar

b. Birçok nedenlerle halk tarafından benimsenmiş ve halk şarkısı ifadesini taşıyanlar

c. Melodik ve armonik bünyesi kolayca anlaşılabilir ve popüler bir eda taşıyan ezgiler (Say, 1985:577-578).

Bu kavrama ilişkin Moser, “*halkın ortak malı olan şarkı ve melodiler halk türküsüdür*” der. Michelle Benet, “*halk türküsü, halk tarafından benimsenen ve kulaktan kulağa verilmek suretiyle yayılan ezgilerdir*” demiştir. Prat, “*köylü ve halk arasından çıkıp gelenek haline gelen ezgiler halk türküsüdür*” biçiminde tanımlar.

Bireniers, “*halkın ortak malı olan en basit, düz ve yalın şarkılardır ve yaparı belli değildir*” diye tarif etmiştir (Say, 1985:577-578).

Titon’a göre (1999:59); “Halk müziği, gelenekselliği, sözlü aktarımı ve bölgesel-etnik bir temele dayalı, küçük gruplar sıkça çalınan, çoğunlukla gündelik yaşamdaki yüz yüze iletişim aracılığıyla toplumsal etkileşimi vurgulayan müzik türlerini kapsamaktadır”.

Halk müziği ile ilgili ülkemizdeki çeşitli araştırmacıların görüşleri ise aşağıda belirtilmektedir.

Cemil Demirsipahi’ye göre (1975:7); “Halkın kendi içinden yetişmiş kişilerin ya da adlarının bilinmesine olanak bulunmayan halk sanatçılarının ulusal ölçü ve ritim

kuralları ile özel biçimlerde oluşturdukları müzik ürünlerinin tümüne halk müziği denir".

"Bir ulusun özüne has müzik, halk müziğidir. Kayıtsız ve etkisiz bir kişinin ya da toplumun söyleyişiyle ve buluşuyla doğmuş, zamanla halkın malı olmuş yapıtlardır. Kulaktan kulağa, ağızdan ağza yayılarak, kuşaklar boyu yaşamış ve tazeliklerini korumuşlardır. Kent müziğinin etkisi altında kaldığı gibi, kent müziğini etkilediği de olmuştur" (Sözer, 1996:323).

Muzaffer Sarısözen, *"İlk bakışta monoton gibi gözüken Türk halk musikisini araştırdıkça çeşitli yönlerden incelikleri ihtiva eden nefis bir sanat hüviyeti taşıdığı anlaşılır. Konu bakımından yeryüzünde ne kadar tabii ve sosyal olay varsa halk musikisinde hepsinin de yer aldığı görülür. Estetik bakımından bir sevinci, bir elemi ifade eden ve çeşitli olayları canlandıran melodilerin en ince örneklerini yine halk müziğinde bulabiliriz"* şeklinde tarif etmiştir (Sarısözen, 1962).

Halk müziği de yaratıcısı belli olmayan ya da zamanla yaratıcıları unutulmuş anonimlik süreci yaşamış; halka ait olmuş müziktir. Halk müziği dağarında ferdi eserler olmaz; olursa 'âşık müziği' kapsamında deyiş, nefes, semah vb. türler ya da halk müziği tarzında besteler olur. Bu anlamda genel olarak 'türkü' ile 'halk türküsü' çok defa birbirlerinin yerine kullanılsa da aynı şeyi ifade etmezler. Halk türküsü anonimlik süreci yaşayıp ilk yaratıcısı, yakıcısı unutulmuş olan türkülerini ifade eder (Altınay ve Yaltırık, 2012:18).

Yukarıdaki açıklamaların ışığında, Türk Halk Müziğinin adı bilinen ya da bilinmeyen halk sanatçılarının ulusal ölçü ve ritim kuralları ile yerel unsurları gözeterek yarattığı sözlü, sözsüz ezgiler olduğu öngörülmektedir.

Halk müziğinin kapsamı içine ise türküler, oyun havaları, maniler, koşmalar, tekerlemeler, seyirlik oyun müzikleri ile tören müzikleri gibi halkın günlük yaşamını konu edinen sözlü-sözsüz, oyunlu-danslı müzikler girmektedir.

5. MEVLEVİLİK, GEZEK VE MEVLEVÎ GEZEĞİ KAVRAMLARI

Mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'in hafızlık ve müzik yaşamında Mevlevî gezeklerinin etkin rol oynaması nedeniyle, Mevlevilik kavramı ve Afyonkarahisar'da Mevlevilik ile ilgili temel hususlara kısaca değinilmesi öngörülmüştür.

“Mevlevîlik, 13. yüzyıldan bugüne kadar devam eden en önemli tarikatlardan biridir. Mevlevîlikte Pir Hazreti Mevlânâ'dır, bu nedenle Mevlânâ'nın fikir ve düşüncelerinden yola çıkılarak oğlu Sultan Veled tarafından oluşturulan Mevlevîlik tarikatının adâb ve erkânı, tekke ve dergâhlarda 1001 günlük çileye girerek dedeler tarafından öğrenilmiştir. Bu dergâhlar, zamanın eğitim kurumları olarak bilinmektedir. Müzikten hat sanatına, edebiyata kadar birçok konuda eğitim alan kişiler, dönemin önemli sanatçıları ve müzisyenleri olarak yetişmiştir. Tarikatlar içinde musikiye en çok önem veren Mevlevîlik, Mevlevîlikteki zikir ise, musiki ve dans ile olmaktadır. Mevlevî ayinleri adı verilen, Geleneksel Türk Sanat Müziği'nin (GTSM) önemli bir form olan ayinler eşliğinde yapılan Mevlevî semâsı, başından sonuna kadar inançsal bir ritüeldir. Mevlevî semâları, haftanın belirli günlerinde veya özel gün ve gecelerde tekke ve dergâhlardaki semâhanelerde icra edilmiştir” (Uzun, 2012:1).

Afyonkarahisar, Mevlevîlik açısından Konya'dan sonra ikinci büyük asitaneye sahip olması nedeniyle önemli bir şehirdir. Bunun yanında 16. yüzyılda Mevlânâ'nın torunu olan Sultan Divani'nin Mevlevîliği yaymak için yaptığı büyük çabalar ve seyahatler ile kadın soyundan gelen çelebilerin ki bunlara “İnâs Çelebileri” denir, Afyonkarahisar çelebilerini meydana getirmesi, şehrin Mevlevîlik açısından önemini artıran unsurlardır. Ayrıca 1925 yılında tekke ve zaviye kanunundan sonra kapatılan Mevlevîliğin devam etmesi için Afyonkarahisar'da yapılan musiki ve semâ çalışmaları ki, başta Konya olmak üzere birçok ilde unutulmuştur, bu şehri bir kez daha önemli kılmıştır. Mevlevî Gezeği” adı altında toplantılar, şehrin ileri gelenleri ve 1950'li yıllarda Afyonkarahisar ve Konya'daki şeb-i aruz törenlerine katılan muhibbanların, müftülükte çalışan hoca ve imamların, halkın arasında konuya ilgi duyan vatandaşların katılımıyla olmuştur. Gezek kelimesini Bıyıkoglu, “eski Türklerde tertipli, düzenli nöbet, sıra, dizi anlamlarına geldiğini belirtmiş ve yine Gezek kelimesinin farklı dillerde topluca ziyaret, sırayla gezmek anlamının da olduğunu vurgulamıştır” (Bıyıkoglu, 1997:35). Gezek; “Afyonkarahisar ve yöresinde özellikle kış gecelerinde ve hafta sonları, evlerde nöbetleşe ya da sıra ile yapılan, içinde dini ya da din dışı çeşitli sohbetlerin, eğlencelerin yer aldığı toplantıları ifade etmektedir” (Uzun, 2016:2).

“Çeşitli yaş grupları ve meslekler arasında düzenlenen bu toplantılar içerdiği unsurlara göre yemeksiz gezekler, yemekli gezekler, Dini sohbet içeren gezekler, yemekli ve içkili gezekler, eğlence amaçlı gezekler şeklinde sınıflandırılabilir. Gezeklerin, sosyal iletişim, dayanışma, yardımlaşma, kaynaşma, eğitim, eğlence ihtiyaçlarını karşılama ve yerel kültürü koruma gibi işlevleri ve kendine özgü kuralları vardı ve genellikle her hafta cuma ya da cumartesi geceleri düzenlenir” (Uzun, 2016:3).

Afyonkarahisar’da gezek gruplarının 1930-1970’li yılların sonuna kadar çok yaygın hale geldiği ve sayısının 300’ü bulduğu kaynak kişilerin aktardığı bilgilerden anlaşılmaktadır.

Afyonkarahisar gezeklerinin günümüzde geldiği noktaya bakıldığında giderek yok olmaya yüz tuttuğunu ve sadece az sayıda dini içerikli gezeğin devam ettiği görülmektedir. Bunun nedenlerini dünyada giderek hız kazanan küreselleşme, modernleşme ve onun unsurlarının Afyonkarahisar şehir kültürüne ve dolayısıyla toplumsal yaşama etkilerinde aramak gerekmektedir. 1970’li yılların sonuna kadar hızla yayılan televizyonun bu geleneğin bitişindeki en önemli faktörlerden biri olduğu alan betimlemelerinden anlaşılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AFYONKARAHİSARLI MAHALLİ SANATÇI ABDULLAH ULUÇELİK VE HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI (BULGULAR)

1. AFYONKARAHİSAR YÖRESİ MÜZİK KÜLTÜRÜ

Afyonkarahisarlı mahalli sanatçı Abdullah Uluçelik'i ve halk kültürüne katkılarını ortaya koyabilmek, yaşamında önemli yer tutan Afyonkarahisar'a ait ve araştırma konusuyla doğrudan ilintili belli başlı müzik kültürünü göz önünde bulundurmaya zorunlu kılmaktadır.

Afyonkarahisar'ın coğrafi konumuna bakıldığında, Ege Bölgesinin İç Batı Anadolu bölümünde yer aldığı görülmektedir. Şehrin bulunduğu konum daha ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde ise, doğusunda İç Anadolu Bölgesi ve güneybatısında da Akdeniz Bölgesi ile komşu olduğu tespit edilmektedir. Bu bağlamda Afyonkarahisar ili; kuzeyinde Eskişehir, kuzeybatısında Kütahya, güneyinde Isparta, güneybatısında Denizli ve Burdur, doğusunda Konya ve batısında Uşak ile olan yakın komşulukları sayesinde adeta bir köprü ve bir giriş-çıkış kapısı görevlerini birlikte üstlenmiştir.

Afyonkarahisar'ın bu konumu müzik kültürünün de çeşitliliğine yol açmıştır. Halk Müziği unsurları açısından aşağıdaki hususlar göze çarpmaktadır.

“Afyonkarahisar, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu bölümünde yer alan Marmara ve İç Anadolu Bölgelerini Ege ve Akdeniz Bölgelerine bağlayan bir geçit, bir eşik durumunda olması nedeniyle çevresindeki bölgelerin folklorik öğelerinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Afyonkarahisar oyunlarının genel karakterlerine bakıldığında oyunlarda, Ege'nin zeybek figürleri ve zeybek oyunlarının yavaşlığı gözlenmektedir. Buna karşılık aynı oyunlarda İç Anadolu'nun kıvrak ve hareketli figürlerine de rastlanılmaktadır. İç Anadolu oyunlarının karakteristiği olan “kaşık” Afyonkarahisar oyunlarına girdiği görülmektedir. Dinar ve Dazkırı çevresindeki oyunlar, teke yöresinin oyunlarını andırmakta bunun yanında Dinar ve Dazkırı çevresindeki zeybekler Ege'nin etkisini göstermektedirler. Sultandağı, Çay, Bolvadin ve Emirdağ oyunlarındaki Orta Anadolu kaşık havalarının etkisinde olduğu bilinmektedir. Afyonkarahisar oyunlarındaki bu çeşitlilik, halkbilimi yöntemleriyle değerlendirildiğinde, yöre halkının çevresine etkin bir biçimde bazı şeyler verdiğini,

çevreden de birçok değerler aldığını kanıtlar nitelikte olduğu görülmektedir” (Yüksel ve Yaşayacak, 2003:190).

Afyonkarahisar halk müziğine diğer bir çalışmada ise Altınay, şu temel noktalara değinmektedir:

“Afyonkarahisar, İç Anadolu, Ege ve Akdeniz bölgelerinin kesiştiği noktada bulunmaktadır. Bu bakımdan Afyonkarahisar müzik ve folklor unsurları bu konumundan oldukça etkilenmiştir. Afyonkarahisar’ın Ege Bölgesi’nde yer alması nedeni ile oyun ve müzik gelenekleri bakımından zeybek oyunlarına; Teke yöresine olan yakınlığı nedeni ile de Teke oyunlarına benzerlik gösterir.

Emirdağ ilçesi ise, aşiret ve iskân olaylarını anlatan türkülerin yaşatılmasında önemli katkıları bulunan bir Türkmen topluluğu olan Abdalların yerleşim yerlerinden biridir” (Altınay, 2008:14-15).

İç Anadolu bölgesinde yer alan Kırşehir, Yozgat, Keskin, Hacıbektaş yörelerinden Emirdağ’a yerleşen Abdallar, bu yörenin halk ezgilerine damgalarını vurmuşlardır. Altınay, Afyonkarahisar’ın halk müziği kültüründe önemli yer tutan Kerem Havaları için ise şu tespitleri yapmaktadır:

“16. yüzyılda yaşamış olan Aşık Kerem Dinar için özel bir yere sahiptir. Dinar’ı oldukça etkilemiş olan Kerem ve Aslı hikâyesi yüzyıllardan bu yana anlatıla gelmiş ve bu hikâye üzerine ezgiler yakılmıştır. Genelde Karcıgar Makamına benzerlik gösteren kalıp ezgilerden oluşan ve çoğunlukla Aşık Kerem’in adını taşıyan bu ezgilere yörede ‘Kerem Havaları’ denmekte ya da yörede sürekli olarak ortak bir ezgi kalıbıyla söylendiği için ‘Dinar’ın Anayasası’ adıyla anılmaktadır” (Altınay, 1992:155-159).

TRT Türk Halk Müziği Repertuarı incelendiğinde; Afyonkarahisar iline ait 67 ezgi yer almaktadır. Ayrıca, bu repertuarın dışında 46 adet ezginin de içinde olduğu toplam 110 ezgiden âşık tarzı ürünler yalnızca iki adettir ve bu iki ezgi “Âşık Kerem” adını taşımaktadır. Diğer 108 ezgi anonim halk müziği özelliğini taşımaktadır. Yörede en fazla çalışma Afyon Merkez, Dinar ve Emirdağ’da yapılmıştır. Emirdağ’ın TRT repertuarında 5 türküsü bulunmasına karşın 31 adet de farklı kaynaklarda da yer alan türküsü mevcuttur.

Afyonkarahisar’da Gezek adı verilen geleneksel sohbet toplantılarında yöreye ait türkülerin sıklıkla seslendirildiği ortamlar olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmaktadır. TRT Repertuarında ve yöreye ait kaynaklarda yer alan ve Abdullah

Uluçelik tarafından da seslendirilen bu türkülerin belli başlıları ve ezgisel yapıları ile ilgili ise aşağıdaki tespitlere ulaşılmaktadır:

• **Molla Ahmet**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (3+2+2+2) şeklindedir. Ezgisel yapısı Kürdi makamı dizisindedir.

• **Minarenin Alemi**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (3+2+2+2) şeklindedir. Ezgisel yapısı Uşşak makamı dizisindedir.

• **Dam Başına da Ası da Goymuş Galbırı**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (2+2+2+3) şeklindedir. Ezgisel yapısı Hicaz makamı dizisinde ve oyunlu bir türküdür. Oyun esnasında oyuncular tahta kaşık kullanırlar.

• **Hezin Hezin Gir Gapıdan**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (2+2+2+3) şeklindedir. Ezgisel yapısı Neva makamı dizisindedir.

• **Çemberim Dalda Kaldı**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (3+2+2+2) şeklindedir. Ezgisel yapısı Hicaz makamı dizisindedir.

• **Gınası Garılır Tasta**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (2+2+2+3) şeklindedir. Ezgisel yapısı Karcığar makamı dizisindedir.

• **A Gız Senin Adın Dudu**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 9/8’liktir ve düzümü (2+2+2+3) şeklindedir. Ezgisel yapısı Karcığar makamı dizisindedir.

• **Akşam Olur (Cezayir)**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4’lüktür ve ezgisel yapısı Uşşak makamı dizisindedir.

Bu ezginin sözel ve ezgisel varyantlarına Anadolu'nun birçok yöresinde rastlanmaktadır.

• **Anam, Anam**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4'lüktür ve ezgisel yapısı hüseyini makamı dizisindedir.

• **Allı Gelin Taş Başını Yol Eder**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4'lüktür ve ezgisel yapısı hüseyini makamı dizisindedir.

• **Ali'm Efem**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4'lüktür ve ezgisel yapısı hüseyini makamı dizisindedir.

• **Cevizin Yaprağı**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4'lüktür ve ezgisel yapısı hüseyini makamı dizisindedir.

• **Karahisar Kalesi**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 2/4'lüktür ve ezgisel yapısı kürdi makamı dizisindedir. Türkünün geleneksel yapısında bulunmayan zeybek figürleri, gösteri amaçlı olarak 1995 yılında türküye adapte edilmiştir.

• **Al Fadime'm**

Ritimsel açıdan incelendiğinde 5/8'lidir ve düzümü (2+3) şeklindedir. Ezgisel yapısı kürdi makamı dizisindedir.

Afyonkarahisar merkeze ait geleneksel müzik yapısı, makamsal ezgiler ve halk ezgilerini birlikte barındırmaktadır. Bu nedenle Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği çalgıları birlikte icra edilmektedir. Bu çalgılar:

- Keman
- Kanun
- Cümbüş
- Ut

- Kanun
- Bağlama
- Darbuka.
- Zilli maşadır.

1963 yılında Afyonkarahisar'da bir Gezek grubu (Ömer Yarşı'nin Arşivinden)

Afyonkarahisar'ın halk müziği ürünlerinde adı geçen başlıca mahalli saz ustaları; (bağlama) Cemal Altınığne, Süleyman Boyacıoğlu, Ali Yarşı. Mustafa Kitiş, Tılı Murat, (cümbüş) Cemal Altınığne (aynı zamanda tambur da çalar); Yaşar Ateşli. İsmail Ateş, (klamet) Rıza Küçükkaya, Mustafa Ateşli, Ali Başkaya. (ritim sazlar) Abdullah Uluçelik, Bektaş Demirkaya, Mustafa Ateş'tir. Abdullah Uluçelik, Afyonkarahisar mahalli türkülerinin pek çoğunu Yurttan Sesler' de seslendirmiştir. Asıl mesleği terzilik olan sanatçı Cemal Altınığne ud, cümbüş, bağlama ve tambur çalmıştır. Hulusi Yamaner'in asıl mesleği terzilik olup uzun yıllar Afyonkarahisar Musiki Cemiyetine hizmet vermiştir. Musiki Cemiyeti 1955 yılında Hulusi Yamaner, Cemal Altınığne, Ekrem Taşkınsel, İhsami Doğan, Ferit Gürakar, Abdullah Canitez, Nazım Bursalıoğlu, Hulusi Arık tarafından kurulmuştur. Bu cemiyetin başkanlıklarını Osman Ünver ve S. Raif Somer yapmışlardır. 1929 yılında Afyonkarahisar'da doğan Ali Yarşı özellikle Afyonkarahisar halk oyunları üzerine çalışmalarda bulunmuştur. Bu sanatçıların dışında; Tılı Murat, Hidayet Çalbudak, Dinar'lı Ali Taş, Yusuf

Yorulmaz, Fakı Edeler ve son dönemde Pınar Halaç, Metin Akın, Ayten Akın gibi isimler Afyonkarahisar türkülerinde ismi geçen belli başlı kaynak kişilerdir.

(Osman Atilla'nın Afyonkarahisar Türküleri adlı kitabından alınmıştır.)

Mevlevîler arasında yapılan dini içerikli sohbet toplantılarına da “Mevlevî Gezeği” adı verilmiştir. Uzun, Mevlevî gezekleri ile ilgili şu tespitlerde bulunmaktadır:

“1925 yılında tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra her türlü tarikat ve dinsel uygulamalar yasaklandığı için önceleri gizli olarak Mevlevî gezekleri yapılmaya başlanmıştır. Konya dâhil diğer birçok ilde Mevlevîlikle ilgili adâb ve erkân unutulurken, Afyonkarahisar’da Mevlevîlik, yapılan gezekler sayesinde unutulmaktan kurtulmuştur. Böylece yerel (local) bir halk (folk) geleneği (gezek), merkezden çevreye yöneltilen sınırlandırma, yasaklama ve unutturma yöneliminin öznesi olan bir inançlar, söylemler ve pratikler alanının (Mevlevîlik) sürekliliğini sağlama ve bu çerçevedeki yasağı aşma yolunda önemli bir işlev görmüştür. Afyonkarahisar Çelebilerinden Arif ve Hüsrev Çelebi kardeşlerin, şehirdeki müzisyenleri ve Mevlevîleri her hafta evlerinde toplayıp, bir araya getirmesiyle beraber, musiki ve semâ çalışmaları başlamıştır. Yine bu toplantılarda Kûçek Mustafa Dede’nin Bayatı Mevlevî Âyini çalışılmıştır. Ayrıca isteyen gençlere kendi evinde semâ dersi de veren Arif Çelebi, dönemin birçok gencine çivilî tahtada semâ öğretmiştir. Haftada bir gün evlerde toplanan misafirlere çay veya meyve ikram edildiği de yapılan görüşmelerden anlaşılmıştır” (Uzun, 2012:212).

1950'den sonra Afyonkarahisar'lı Mevlevîler ve Mevleviliğe gönül verenlerin tasavvufî konular ile Mevlânâ ve Mevlevîlik üzerine yapılan gezekleri sürdürdüğü tespit edilmiştir. Bu toplantılarda gerek Mevlevî müziği ve sema, gerekse zaman zaman yöreye ait Geleneksel Türk Müziği ürünleri de seslendirilmiştir.

mustafa öztaylan resim arşivinden

MEVLEVİ SEMAZENLER

(Raif Somer'in Arşivinden)

2. ABDULLAH ULUÇELİK

Kaynak taramaları, kaynak kişilerle yapılan görüşmeler ve elde edilen verilerin analizleri sonucunda Abdullah Uluçelik hakkında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

2.1. YAŞAMI

Abdullah Uluçelik 1903 (1317) yılında Afyonkarahisar’da doğmuştur. Babası Abdullah oğlu Ali Bey, annesi Neslihan Hanım’dır. Çocukluğuna dair yazılı kaynaklarda çok fazla bilgiye ulaşılamayan Abdullah Uluçelik, ilkokulu Merkez Yusuf Hoca İlkokulunda üçüncü sınıfa kadar okumuştur. Askerliğini Konya’da yapmıştır; iki kez evlenen Uluçelik’in ilk hanımı Münire Hanım, 1937 yılında vefat edince ikinci hanımı Havva Hanım ile evlenmiştir. İlk eşinden Hatice ve Münevvere adlı iki kızı, ikinci eşi Havva hanımdan da Münire (ilk eşinin adını vermiştir), Mehmet Ali ve Emine adlı üç çocuğa sahip olan Uluçelik’in toplam beş evladı vardır. (Mehmet Ali Uluçelik ile 08 Mayıs 2015 tarihli görüşme).

Çok iyi bir hafız ve mevlithandır, bu nedenle “Hafız-Mevlithan” olarak anılmaktadır (Bursalıoğlu, 1993:7).1960-1970 yılları arasında Afyonkarahisar’da yapılan Mevlana anma törenlerine katılarak, gür sesi ile Mevlevi ayinleri ve ilahiler okuyan Uluçelik, yüzlerce ilahi ve türküyü ezberine alarak Mevlevi Türbe camiinde dini musiki eğitimi vermiştir (Taşpınar, 2012:20).

Abdullah Uluçelik (Taş Pınar Dergisi, Haziran 2014, Sayı 12)

Afyonkarahisar’da birçok camide görev yapmıştır, fakat en uzun görev yeri İmaret camiidir. Oğlu Mehmet Ali Uluçelik babası Abdullah Uluçelik’ in mesleği ve görev yaptığı camiiler hakkında şu bilgileri vermiştir (Mehmet Ali Uluçelik ile 08.11.2015 tarihli görüşme):

“Babamın esas mesleği kunduracılıktı. Küçük yaşlardan itibaren mahalle camilerinde müezzinlik yapmış babam. Karaman camisinde, Zülali camiinde, Mısri camiinde. Daha sonraları. 25-30 yaşları arası herhalde ona denk geliyor, İmaret camiinde 40 yıla yakın bir çalışmışlığı var; en sonda kadro almak için Hacı yurt camisinde 10 yıl görev yaptı.”

Afyonkarahisar’da eski halk evlerine uzun yıllar devam etmiş; buralarda Cemal Altınığne, Hulusi Yamaner, Ali Yarşi, Kemal Bayık, Ahmet Öğüt, İhsan Sami Doğan, Ömer Yarşi ile hem musiki dersleri vermiş hem de türküler, ilahiler ve fasıllar geçmişlerdir.

Afyonkarahisar’da yapılan gezek toplantılarının önemi büyüktür, televizyon ve radyonun çok yaygın olmadığı yıllarda, insanların çeşitli amaçlarla bir araya geldiği, sohbetlerin yapıldığı, oyunların oynandığı ve kültürel faaliyetlerin gerçekleştiği bu toplantılar haftada bir kez yapılırdı. Bu toplantılara düzenli olarak katılan Abdullah Uluçelik hem sesiyle hem de ritim sazı def ile eşlik etmiştir. Osman Ünver ve Ömer Yarşi ile yapılan görüşmelerden alınan bilgilere göre Abdullah Uluçelik, özellikle kendisinin sanatına büyük hayranlık duyan ve her toplantısına kendisini mutlaka davet eden Afyonkarahisar’ın önemli esnafı manifaturacı Sabri Bacakoğlu’nun, yazın Taşlıdere bağında bulunan evinde kışın da merkezdeki evinde her cumartesi, yatsı ezanından sonra gezek toplantılarına katılmıştır (Osman Ünver ile 5 Mayıs 2015, Ömer Yarşi ile 24 Kasım 2015 tarihli görüşme). Osman Ünver bu konu ile ilgili şu bilgileri aktarır: *“Sabri Bacakoğlu’nun bir bahçesi vardı. Çok meraklıydı. Uluçelikin özel hastasıydı. Uluçelik türkülere başladığı zaman ceketini düğmeler ve çıkardı oynamaya.”*

Sabri Bacakoğlu’nun her hafta sonu evinde düzenlediği gezek toplantılarına Afyonkarahisar’ın müzik konusunda önemli isimleri katılırdı. Bunlar; Abdullah Uluçelik (defi ve sesiyle), Cemal Altınığne (tamburuyla-bağlamasıyla), Hulusi Yamaner (kemanıyla), Ali Yarşi (bağlamasıyla) dir; Ömer Yarşi de kendi anlatımıyla

büyüklerine getir-götür konularında hizmet ettiğini, arada sırada da çalıp söylediğini anlatır (Ömer Yarşı ile 24 Kasım 2015 tarihli görüşme). Çayı çok seven Uluçelik'in, gezek adı verilen sohbet toplantıları boyunca bir gecede bir kaç demlik çay içtiği de verilen bilgiler arasındadır.

AFYON'UMUZUN DORT GÜZİDE SANATÇISI

Soldan sağa : Kemani Hülusi Yamaner, Kanunî Selahattin Yamaner, Hafız-Mevlithan Abdullah Uluçelik ve bağlama-tambur üstadi Cemal Altınığne ile ayakta bulunan solist bilinmemektedir. (Yıl : 1950)

(Nazım Bursalıoğlu'nun Afyonkarahisar Türküleri adlı kitabından alınmıştır.)

Asıl mesleği baba mesleği de olan kunduracılık olmasına rağmen (Bursalıoğlu, 2000:88), hafızlıktan emekli olmuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi en uzun yıl görev yaptığı yer aynı zamanda bir Vakıf camisi olan İmaret camiidir. Burada kadrolu olarak çalışmamış, vakfa yapılan yardımlardan maaşı ödenmiştir. Bu nedenle de diğer din görevlilerinin üçte biri kadar bir maaş almıştır. İmaret cami, Afyonkarahisar'ın en önemli camisidir, bu nedenle de hem sesinin güzelliği hem dini bilgisi hem de musiki bilgisi nedeniyle orada müezzinlik yapacak tek kişi olarak Abdullah Uluçelik olarak

görülmüş, başka yerde görev yapmasına ve kadro almasına engel olunmuştur. Oysa emekliliği gelen Abdullah Uluçelik kadrosu olmadığı için hem az maaş almış hem de emekliliği imkânsız hale gelmiştir. Bu nedenle Ankara'ya diyanet işlerini ziyaret edip, durumunu anlatır. Tekrar Afyonkarahisar'a dönen Uluçelik durumu Osman Ünver'e açar ve ilgilenmesini ister. Böylece üçüncü sınıfa kadar devam ettiğini ve üçüncü sınıftan mezun olduğunu gösteren bir evrak kendisine verilir. Osman Ünver kendisi ile yapılan görüşmede bu konuda şu bilgileri verir (5 Mayıs 2015 tarihli görüşme):

“Bir gün bana durumu anlattı, ben bir bakayım araştırayım dedim. Maarif müdürü ve müdür yardımcıları arkadaşım. Gittik görüştük, yaşını sordular, söyledik, tamam dedi o bize bir dilekçe versin, şu okuldan aldığım diplomayı kaybettim, yenisinin verilmesi diye; dilekçeyi yazıp verdik. Zaten o günlerde çok büyük bir yangın çıkmış hiçbir eski evrak kalmamış hükümette. Yandığı için ispatı da mümkün değil. O zaman için 2 tane şahit buluyorlar. Bizle beraber okudu diplomayı aldı desinler yeter diyorlar. Onları da bulduk. Gittik, ifade verdiler. Diplomayı aldı kadroya geçti. Ve ondan dolayı da beni de çok severdi. Uzun yıllar emeğinin karşılığı olan kadroyu aldı çok da kalamadı zaten.”

Afyon Millî Eğitim Müdürlüğü

Vesika No: 8
Tarihi : 12.6.1967

Vesika Sahibinin :
Adı ve Soyadı : Abdullah Uluçelik
Babasının adı : Ali
Doğum yeri ve yılı : Afyon 1317
Okuduğu okul : Afyon Merkez Yusuf Hoca İlkokulu

İnkariya künyesi çıkarılan ve fotoğrafı yapıştırılan Abdullah Uluçelik'in 1328-1329 yılında Afyon Merkez Yusuf Hoca İlkokulunun üçüncü sınıfına kadar devam ettiğini ve üçüncü sınıftan mezun olduğunu biliriz.

Bu husustaki vicdani ve kanunî sorumluluğu müdrik olarak şahadette bulunduğumuzu ve ifademizin aksi sabit olduğu takdirde hakkımızda her türlü kanunî takibatta bulunulmasına şimdiden muvafakat ettiğimizi ayrıca bildiririz.

Şahit
Mustafa Yamaner
Afyon Marulca Mahallesiinde
1325 doğumlu Ali Rıza oğlu

Şahit
İsmail Ayalp
Afyon Akmeçit mahallesiinde
1323 doğumlu Mehmet oğlu

Şahit
Şehit Arslantürk
Afyon Marulca mahallesiinde
1325 doğumlu İbrahim oğlu

1328-1329 yılında Afyon Merkez Yusuf Hoca ilkokulunda yaptığı tahsili şahitle isbat etmek isteyen Abdullah Uluçelik'e ailesi geçen okulun o zamana ait kayıtlarının okulun düğün ırgalına uğraması sebebiyle bulunamadığı anlaşıldıktan ve gösterilen şahitler birer birer dinlenerek bahse mevzu tahsil vasıyetini yakinen bildiklerine ve şahitle ifade ettiklerine kanaat getirildikten sonra bu vesika 12.6.1967 tarihinde verildi.

Abdülkadir Karaman
Millî Eğitim Müdürü

Nezati Kiyak
Millî Eğitim Müdür Muavini

Mehmet Üskülek
Kültür İşleri memuru

Abdullah Uluçelik'in İlkokul Bitirme Belgesi (Afyon Eğitim Vakfı Tanıtım CD'si)

Abdullah Uluçelik'in Son Halleri (Oğlu Mehmet Ali Uluçelik'in Arşivinden)

Abdullah Uluçelik, ölümünden yaklaşık sekiz ay önce bel fıtığı nedeniyle rahatsızlanır. Bunun için korse takması istenir, taktığı korse beline iyi gelirken bu kez kasıklarında problem yaratır ve bağırsak sıkışması yaşar. Önce ameliyat olmak istemese de oğlu Mehmet Ali babasını Ankara'ya götürür ve ameliyat ettirir. İyileşince Afyonkarahisar'a dönen Abdullah Uluçelik, bir süre sonra tekrar hastalanır. Ankara'daki doktorları hemen gelmesini istemesine rağmen ailesi bu riski göze almak istemez. Bunu üzerine oğlu Mehmet Ali babasına, “*seni Ankara'ya götüreceğim, gider misin?*” diye sorar ve aldığı yanıt oğlu üzerinde çok etkilidir. Abdullah Uluçelik oğluna “*seninle cehenneme giderim*” der. Hemen Ankara'ya yola çıkılır, hastaneye giderler; fakat daha ameliyata bile girmeden 1986 yılında Ankara'da vefat eder (Taşpınar, 2014:17). Abdullah Uluçelik'in ölümü tüm din görevlilerini, müzikseverleri ve Afyonkarahisar halkını çok üzer.

2.2. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Abdullah Uluçelik sert mizacının altında son derece sevecen, saygılı, espritu el, prensipleri olan, yardımsever ve dürüst bir insandır. Büyük k c k demeden herkese aynı derecede sevgi ve saygı ile yaklaşan Uluçelik ile ilgili Afyonkarahisar’lı iş adamı Yalçın Bozca, kendisi k c kken beraber olduğu Uluçelik hakkında edindiği izlenimlerini Öyle aktarır: “8-9 yaŐındaki çocuğa sevginin dışında hem hürmet eder, hem de saygı gösterirlerdi. Çocuğa hürmet etmek nedir bilir misiniz? Bunu ancak adam gibi adamlar yapar.” (TaŐınar, 2012:20).

OĞlu Mehmet Ali Uluçelik babasının kiŐiliĐi hakkında Şu bilgileri verir (8 Mayıs 2015 tarihli görüşme):

“Babam son derece insan sevgisi ile dolu, hep olaylara iyi yönden bakan, tevazu sahibi, saygılı, sevgiyle dolu, kimseyi incitmeyen bir yapıya sahipti. Hatta Şöyle söyleyeyim, benim bırakın kulağımı çekmeyi, beni azarlamamıŐtır bile. Bir Őeye kızdığı zaman benimle konuşmazdı. KonuŐmadıĐı zaman ben anlardım ve bir hareket yaparken de o kadar saygım vardı ki babama karşı acaba yanlıŐ bir Şey yaparım da beni babama söylerler ben de babama mahcup olur muyum diye bütün hareketlerim kontrollüydü.”

Çok ince düŐünen Abdullah Uluçelik bir özelliği vardır; o da sabah ezanını erken okumasıdır. Bunun nedeni hakkında oğlu Şu açıklamayı yapar (TaŐınar, 2014:16):

“Babam İmaret camiinde müezzinlik yaparken sabah ezanlarının vakit girer girmez okurdu. VatandaŐlarda bu durumu m ft ye Őik yet etmiŐler. ‘Ezanı erken okuyor’ demiŐler. M ft  babamı yanına çağırıp neden böyle bir Şey yaptığımı sorunca babam cevaben, ‘Efendim acı çeken hasta insanlar, bir an önce sabah olsun isterler. Ben de onları düŐünerek vakit girer girmez beklemeden okuyorum’ demiŐ. Yıllar sonra Ankara’da hasta yatarken bana ‘Şimdi ne kadar iyi bir Şey yaptığımı daha iyi anlıyorum’ dedi”.

Yaptığı yardımları hiçbir zaman dile getirmeyen Abdullah Uluçelik, ailesine bile söylemeden zaman zaman hapishaneye gidip, türküler söyleyerek mahkumlara moral vermiştir. Yaptığı iyiliği, hayrı kimseye söylememe konusunda çok ketum davranmıŐtır. Yine Afyonkarahisar’da  Ğrenci yurdu yapımı sırasında İstanbul’da gece düzenlenir ve bu gecede yardım amaçlı sahneye çıkılır. Dönemin  nl  ismi Zehra Bilir Abdullah Uluçelik’in sesini ve okuyuŐunu çok beğenir. Kendisine birlikte sahneye çıkmayı teklif eder, fakat Uluçelik para karşılığı sahneye çıkmayı reddeder ve “Ben sesimi para için kullanamam” der. Bunun  zerine Zehra Bilir “ yleyse hayır için kullanın” diyerek Abdullah Uluçelik’i ikna eder ve o gece  Ğrenci yurdunun yapımı için birlikte sahneye çıkararak katkıda bulunur (TaŐınar, 2014:16).

Abdullah Uluçelik ve Zehra Bilir (Taşpınar Dergisi, Ocak 2012, Sayı 7

Sesine çok önem verir, öyle ki sesini korumak için hiçbir zaman dondurma yememiştir. Dostları ne kadar çok olsa da kendisini çekemeyen insanlar da olduğu için Abdullah Uluçelik'e bir gün zarar vermek isterler ve yiyeceğine ses tellerine zarar veren kaz pislği karıştırırlar. Bunun üzerine altı ay boyunca sesi çıkmaz ve bu altı ayın sonunda sağlığına kavuşur (Taşpınar, 2014:17).

2.3. MUSİKİ YAŞAMI VE HALK KÜLTÜRÜNE KATKILARI

Abdullah Uluçelik'in musiki eğitiminde en önemli isim, İstanbul'dan Afyonkarahisar'a sürgün olarak gelen Osmanlı hanedanına mensup ve aynı zamanda kanun da çalan Reşat Hoca'dır. Reşat hoca herkese ders vermemiş, ders vereceği öğrencileri kendi seçmiştir. O dönemde çok genç olan Abdullah Uluçelik de 7-8 arkadaşıyla beraber Reşat Hoca'dan musiki eğitimi almaya başlamıştır. Yaklaşık 10 yıl süren çalışmalar sonucunda ciddi bir meşk eğitimi olarak önemli derecede müzik bilgisine sahip olmuştur (Afyon Türküleri Arşiv Kayıtları, 2002:7) Bunun yanında Neyzen Feyzi Dede'den de makam ve usul bilgisi dersleri alarak, eğitimine devam etmiştir (Bursalıoğlu, 1993:7).

Eğitimine çeşitli hocalarla çalışarak devam eden Uluçelik, genç yaşta Afyonkarahisar Halk Evi'ne müzik kurslarına devam ederek, zamanın değerli ses ve saz üstatlarından feyz almıştır. Bu çalışmalara sadece ses olarak katılmamış aynı zamanda def çalmayı da öğrenmiştir (Taşpınar, 2012:20). Bundan dolayı ses kayıtları incelendiğinde onun ne kadar ciddi bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Yıllarca Türk Sanat Müziği fasıllarında eserleri istenilen nitelikte okuduğu gibi, çaldığı ritim saz def ile de fasıllara ayrı bir renk katmıştır (Bursalıoğlu, 1993:7).

Eski Belediye Meclis Salonunda verilen bir Konser (Taşpınar Dergisi Ocak 2012-sayı 7)

Bütün bunların yanında Abdullah Uluçelik, Afyonkarahisar türkülerini en iyi seslendiren mahalli sanatçılardan birisidir. 1958'li yıllarda mahalli türkülerin pek çoğunu Ankara Radyo'sundaki "Yurttan Sesler" programında seslendirerek, zamanın önemli Türk Halk Müziği koro şefi Muzaffer Sarısözen'in takdirini kazanmıştır (Bursalıoğlu, 2000:88). Ayrıca Afyon Zafer haftalarında da radyoda Afyon türkülerini

okuyarak yıllarca sesi ile üne kavuşmuştur (Bursalıoğlu, 1993:7). Oğlu Mehmet Ali Uluçelik, babasının kendisini birkaç kez Ankara'daki programlarına götürdüğü belirterek, Muzaffer Sarısözen ile ilgili bir anısını şöyle anlatır (Taşpınar, 2012:21):

“Küçüklüğümde babam her gittiği yere beni de götürmek isterdi. Sanırım 6-7 yaşlarındaydım. Babam Ankara'ya gidiyordu ve beni de götürdü. Gittiğimiz yer Ankara Radyosu idi. Ankara Radyosunun kapısına geldiğimizde babamdan biraz daha büyük birisi merdivenlerde babamı karşılayıp ona büyük bir sevgi ve heyecanla sarılmıştı. Daha sonra öğrendim ki, o kişi Muzaffer Sarısözen idi. O zaman Sarısözen, burada herkesin türkü okuyamayacağını söyledi; babamı göstererek , 'O, kendini kanıtlamış birisidir' dedi. O gün Zafer Haftası idi ve babam stüdyoya girerek, Afyon türkülerini okudu.”

Bu nedenle Muzaffer Sarısözen'in “Afyonkarahisar “denilince ilk aklına gelen isim Abdullah Uluçelik ve onunla birlikte Nezahat (Çınar) Bayram'dır (Yılmaz, 1996:445). Nezahat Bayram, babası Devlet Demiryollarında memur olduğu için tayinle Afyonkarahisar'a gelen memur kızıdır ve o dönemlerde 13 yaşlarındadır (Ömer Yarşi ile 24 Kasım 2015 tarihli görüşme). Abdullah Uluçelik'e “hocam” diyerek hitap eden Nezahat Bayram, daha sonra TRT Ankara Radyosu Yurttan Sesler Korosunda sanatçı olmuştur (Yılmaz, 1996:445).

Abdullah Uluçelik ve Nezahat Bayram-Yıl:1957 (Afyonkarahisar Yöresi Türküleri Kitabı- Nazım Bursalıoğlu)

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu dönemde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 18 Temmuz 1932 tarihli genelgesi ile ezan Türkçe okunmaya başlanmıştır. Bu durum tüm

yurtta 14 Haziran 1950 yılına kadar devam etmiş, bu tarihten sonra ezan tekrar Arapça okunmaya başlanmıştır. İşte Afyonkarahisar'da İmaret camiinde ezanı Arapça ilk okuyan isim yine Abdullah Uluçelik'tir (Taşpınar, 2014:17).

1985 yılında Nazım Bursalıoğlu ile bir araya gelerek yörenin kendine özgü ilahileri üzerine bir çalışma yapmış, 18 adet ilahiyi usul ve makamına uygun olarak kayıt altına almıştır (Bursalıoğlu, 2000:88).

Afyonkarahisar ve yöresinde ilk resmi derleme çalışması Dârü'l Elhan kurumunun 16 Temmuz 1927 yılındaki derleme gezisinde gerçekleştirilmiştir. Bu derlemede doğrudan Afyon'a gidilmemiş ancak, 29 Temmuz'dan itibaren ikiye ayrılan ekibin bir kolu Afyon ve Alaşehir'de çalışmalar yapmıştır.

Afyonkarahisar ve yöresinde ikinci sistemli halk müziği derlemesi, Ankara Devlet Konservatuvarı'nca, Muzaffer Sarısözen başkanlığında 1938 yılında gerçekleştirilmiştir. Ferit Alnar, Cevat Memduh Atlar, Halil Bedii Yönetken ve Tahsin Banguoğlu'nun eşliğinde Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Balıkesir, Uşak, Denizli, Aydın ve İzmir illerine yapılan bu derleme gezisinde toplam 603 ezgi derlenmiştir. Bu derlemelerde Afyon'dan 47 sözlü, 24 eşlikli, 12 uzun hava, 59 kırık ava olmak üzere toplam 71 halk ezgisi ve türküsü derlenmiştir.

2.3.1. TRT Repertuarında Yer alan Kaynaklık Ettiği Türküler

Abdullah Uluçelik'in "TRT repertuarına kazandırdığı on yedi Afyonkarahisar türküsü bulunmaktadır. Bu türküleri kendisi seslendirdiği gibi yöreye gelen sanatçılarla da paylaşmıştır. Örneğin Özey Gönüm, Afyonkarahisar'a sık sık gelip araştırmalar yapıp ve aynı zamanda dönemin mahalli sanatçılarından ve Abdullah Uluçelik'ten de türkü derlemiştir" (Taşpınar, 2014:15). Ancak; Abdullah Uluçelik'in TRT Repertuarında yer alan Afyonkarahisar yöresine ait dokuz adet Türküye kaynaklık ettiği belgelidir. Bu Türküler; TRT Repertuarındaki (2008) sırasıyla; *Ayşe'nin Evleri*, *Arpalıktan Arpa Biçer*, *Dam Başına Asa Goymuş Galbırı*, *Afyon'un Ortasında Galesi*, *Hezin Hezin Gir Kapıdan*, *Kınası Karılır Tasda*, *A Giz Senin Adın Dudu*, *Çemberim Dalda Kaldı*, *Salih De Ata Biner* adlı Türkülerdir. Bu Türkülerin nota metinleri TRT Repertuarındaki (2008) şekliyle aşağıda verilmiştir:

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA NO : 457
İNCELEME TARİHİ 22.6.1973

DERLEYEN
M. SARISÖZEN
DERLEME TARİHİ

YÖRESİ
AFYON

KİMDEN ALINDIĞI
APDULLAH ULUCELİK

AYŞENİN EVLERİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

SÜRE :

(SAZ -----)

AY ŞE Nİ NE — V LE Rİ DE A MA Nİ NA
BE DES TE NE VAR DIM DA A MA Nİ NA

MAN YAY LA YO LUN DA NEY NE YA MA NA
MAN ŞAL VA RİS JE RİM NEY NE YA MA NA

MAN YAY LA YO LU N DA NE — Y NE YA MA NA
MAN ŞAL VA RİS TE RİM NEY NE YA MA NA

MAN E TEK CE — K BE LİN DE A MA Nİ NA
MAN ŞAL VA RİN PA ÇA SIN PA ÇA Sİ NA

MAN ZİL LER E LİN DE A MA NA MAN
MAN SIR MA İS TE Rİ MA MA NA MAN

(SAZ -----)

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 520
İNCELEME TARİHİ: 22.11.1973

DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

YÖRESİ
AFYON

DERLEME TARİHİ
23.9.1973

KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK

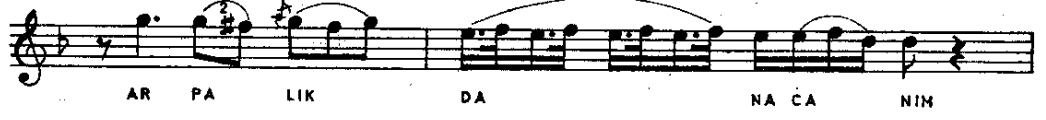
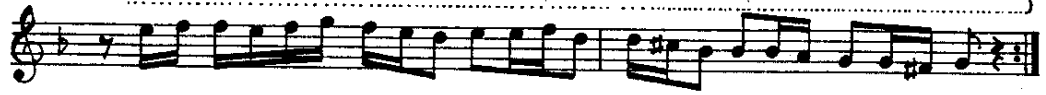
ARPA LIKDAN ARPA BİÇER

NOTAYA ALAN
M. GECEYATMAZ

SÜRE:

(♩=176)

(SAZ.....)

ARPA LIK DAN ARPA BIÇER
(Sahife: 2)

TER LE MIŞ SI N A GA NIM
SO ĞUK BE ÇE RA MA ĞAN
U YU YE DE GAL MI ŞI MA MA ĞAN
SEV DA LA RA DAL MI ŞI MA MA ĞAN
YAR YA NI MA GE Lİ N CE A MA ĞAN
U YAN DI RAN OL MA MI ŞA MA ĞAN
(SAZ)
PEN Çİ RE SI A MA NIN
YE ŞİL BO YA A MA ĞAN

ARPALIKDAN ARPA BIÇER
(Sahife:3)

PEN Çİ RE Sİ A MA NIN
YE ŞİL BÖ YA A MA ĞAN
SE VE ME DI
MA MA ĞAN DO YA DO
YA A MA ĞAN SA RA MA
DI MA MA ĞAN DO YA DO
(SAZ.....)
YA AL NI KĀ KÜ
A CA NIM ÜS TÜ O YA A MA ĞAN
U YU YE DE GAL MI ŞI MA MA ĞAN
SEV DA LA RA DAL MI ŞI MA MA ĞAN

ARPAKIDAN ARPA BİÇER
(Şahife: 4)

YAR YA NI MA GE Lİ N CE A MA ĞAN
U YAN DI RA NOL MA MI ŞA MA ĞAN
DEP ŞAL VA RI NÜS DÜ NE A MA ĞAN

-1-

ARPAKIDAN ARPA BİÇER
DESDESİNDEN GÜLLER SAÇAR
TERLEMİŞSİN SOĞUK GEÇER

-Bağlantı-

UYUYE DE GALMIŞIM
SEVDALARA DALMIŞIM
YAR YANIMA GELİNCE
UYANDIRAN OLMAMIŞ (DEP SALVARIN ÜSTÜNE)

-2-

PENCİRESİ YEŞİL BOYA
SEVEMEDİM (SARAMADIM) DOYA DOYA
ALNI KAKÜL ÜSTÜ OYA

-Bağlantı-

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 556
İNCELEME TARİHİ 22.11.1973

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
AFYON

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
APDULLAH ULUÇELİK
NEZAHAT ÇINAR (BAYRAM)

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ GAL BİRİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

SÜRE

DAM BA ŞI NA DA A SI DA GOY MUŞ
KA PAR DI NA DA A SI DA GOY MUŞ

GAL BI RI DA A MANGAL BI RI
E LE Ğİ DE A MAN E LE Ğİ

HE LE GAL BI RI Ğİ NE GAL BI RI
HE LE E LE Ğİ Ğİ NE E LE Ğİ

BE KÂR LA RI DA YA TA ĞİN DAN GAL DI
A NA SI NİN DA MÖ HÜR GÖZ LÜ HE LE

RI GAL DI RI A MAN A MAN
Ğİ ME LE Ğİ A MAN A MAN

SAZ
HAL LE RİM YA MAN

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ GALBİRİ

(Sayfa 2)

BU DERT Bİ Zİ DE
Yİ Ğİ T LE RİN DE

İ F LÂ H ET ME Z Ö L DÜ RÜ DE
BİR TA NE Cİ K Dİ LE Ğİ DE

A MA NÖ L DÜ RÜ HE LE Ö L DÜ RÜ
A MANDİ LE Ğİ HE LE Dİ LE Ğİ

Ğİ NE Ö L DÜ RÜ A MAN YAD LAR DA
Ğİ NE Dİ LE Ğİ A MAN YAD LAR DA

EV LE Rİ NİZ NER DO LUR

EL LER SA RAR YU RE Ğİ ME A MAN

DER DO LU RA MAN A MAN EL LE RE DE

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ GALBİRİ
(Sayfa 3)

SAZ
MEN

h.cambaba

1
DAM BAŞINADA ASIDA GOYMUŞ GALBİRİDA (AMAN GALBİRİ, HELE GALBİRİ, GİNE GALBİRİ,
BEKÂRLARI DA YATAĞINDAN GALDIRI, (GALDIRI AMAN, AMAN HALLERİM YAMAN.)
BUDERT BİZİDE İFLÂH ETMEZ ÖLDÜRÜ (DE AMAN ÖLDÜRÜ, HELE ÖLDÜRÜ, GİNE ÖLDÜRÜ,
BAĞLANTI [AMAN YADLARDA EVLERİNİZ NERDOLUR,
ELLER SARAR YÜREĞİME (AMAN) DERDOLUR (AMAN, AMAN ELLERE DEMEN)

2
KAPARDINA DA ASIDA GOYMUŞ ELEĞİDE (AMAN ELEĞİ, HELE ELEĞİ, GİNE ELEĞİ)
ANASININ DA MÖHÜR GÖZLÜ MELEĞİ, (MELEĞİ AMAN, AMAN HALLERİM YAMAN.)
YİĞİTLERİNDE BİR TANECİK DİLEĞİ (DE AMAN DİLEĞİ, HELE DİLEĞİ, GİNE DİLEĞİ)
BAĞLANTI

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 570
İNCELEME TARİHİ: 15.3.1974

YÖRESİ
AFYON

KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK

SÜRE

DERLEYEN
M.SARISOZEN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M.SARISOZEN

AFİYONUN ORTASINDA GALESİ

A Fİ YO NU NA MA NA MAN OR TA SIN DA
GA LE ÇIK DE NA MA NA MAN AY VA GE Lİ _____ R

GA LE Sİ DE VAR GA LE Sİ A MAN
GAR GE Lİ _____ R DE VAY GAR GE Lİ RA MAN

Ü ZE RİN DE A MA N VAR DIR GİZ LA _____ R
GÜ MÜŞ YÜ ZÜ _____ K A MA N PAR MA ĞI NA _____ YA RİN

GU LE Sİ DE VA RI GU LE Sİ _____
DAR GE Lİ _____ R DE DA RI GE Lİ _____ R

ZÜM RÜT Gİ Bİ A MA NA MAN YE SİL LEN Mİ _____ S
BEN DE SAN DIM A MA NA MAN MEY HA NE DE _____ NE FEM

O VA Sİ DA VAR O VA Sİ A MAN
YAR GE Lİ _____ R DE VAY YA _____ R GE Lİ RA MAN

AY KA RAN LI KA MA N GE CE VUR DU _____
AY KA RAN LI KA MA N GÖ RE ME Dİ _____ MA MAN

LAR BE Nİ DE VA Y BE Nİ
YO LU MU DA VA Y YO LU MU

AFİYONUN ORTASINDA GALESİ
sayfa: 2

1) — YA RİN YAZ MA ————— SI NA SAR DI —————
2) AH Bİ LE ME Dİ ————— MA — MA — N CER RAH KES Tİ BE NİM

LAR BE Nİ DE AH BE Nİ
GO LU MU DA VA — Y GO LU MU

-1-

AFİYONUN AMAN AMAN ORTASINDA GALESİ DE VAR GALESİ AMAN
ÜZERİNDE AMAN VARDIR GIZLAR GULESİ DE VAR GULESİ
ZÜMRÜT GİBİ AMAN AMAN YEŞİLENMİŞ OVASI DA VAR OVASI AMAN

AY KARANLIK AMAN GECE VURDULAR BENİ DE VAY BENİ
YARIN YAZMASINA SARDILAR BENİ DE AH BENİ

-2-

GALEÇİKTEN AMAN AMAN AYVA GELİR GAR GELİR DE VAY GAR GELİR AMAN
GUMUŞ YUZUK AMAN PARMAĞINA YARIN DAR GELİR DE DAR GELİR
BEN DE SANDIM AMAN AMAN MEYHANEDEN EFEM VAR GELİR DE VAY YAR GELİR AMAN

AY KARANLIK AMAN GÖREMEDİM AMAN YOLUMU DA VAY YOLUMU
AH BİLEMEDİM CERRAH KESTİ BENİM GOLUMU DA VAY GOLUMU

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1093
İNCELEME TARİHİ: 16-6-1975

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
AFYONKARAHİSAR

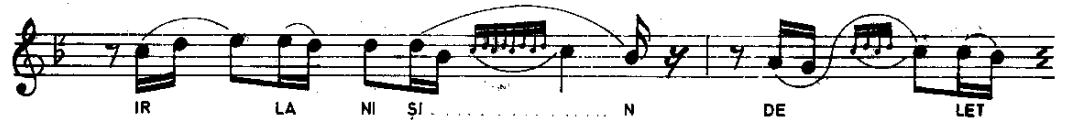
DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK

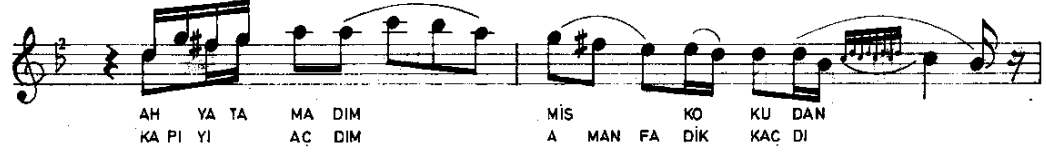
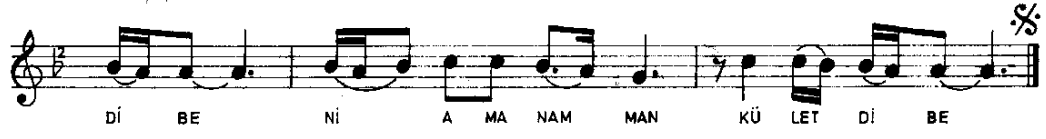
HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN

SÜRESİ :

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN
(Sahife - 2)

HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN
(Sahife-3)

EL LE RE DE MEN OY NA YI ŞIN
SAL LA NI ŞIN BU LA NI ŞIN
IR LA NI ŞIN DE LET
Dİ BE Nİ A MAN A MAN KÜ LET Dİ BE Nİ

N. Uysal

— 1 —

HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN
SENSİN GÖNLÜMÜ AYUDAN
A YARIM AMANDA AMAN
ELLERE DEMEN.

Bağlantı— OYNAYIŞIN SALLANIŞIN
BULANIŞIN IRLANIŞIN
DELETDİ BENİ AMAN AMAN
KÜLETDİ BENİ.

— 2 —

AH YATAMADIM MİS KOKUDAN
AMAN FADİK EDALİ FADİK
GÜMÜŞTEN DÖKMELİ FADİK
A YARIM AMANDA AMAN
ELLERE DEMEN.

Bağlantı: OYNAYIŞIN.....

— 3 —

KAPIYI AÇTIM AMAN FADİK KAÇDI
İNCE BELDEN SALVAR UÇDU
A YARIM AMANDA AMAN
ELLERE DEMEN

Bağlantı: OYNAYIŞIN.....

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1161
İNCELEME TARİHİ : 4_12_1975

DERLEYEN
M. SARISOZEN

YÖRESİ
AFYON KARAHIŞAR
KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK
SÜRESİ :

KINASI KARILIR TASDA
(--KINA HAVASI--)

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISOZEN

KI NA SI KA RI LIR DA
TAS DA NEY NEY
OĞ LA NE VI DE PE KI HA VAS DA NEY
NEY A MAN KI ZA
NA SI DA KA RA KA RA YAS DA NEY
NEY YA RE NİM KI
(SA DI CİM)
NAN KUT LOL SUN OR DA DİR Lİ ĞİN
TAT LOL SUN NEY NE YA
MAN

KINASI KARILIR TASDA
(Sahife - 2)

TUZ KA'BI NI DA TUZ SIZ KO YAN
KA LA RI DA KA RIN CA LI

NEY NEY NEY NEY BO YA BA NI

E CIF VIN DE DE IS GO SIZ RUM KO CE YAN LI NEY NEY

NE YA MAN A NA SI NI DA
HEM DA YI LI DA DA

KIZ SIZ KO YAN NEY
HE MAM CA LI LI NEY NEY

YA RE NİM KI NAN KUT

LOL SUN OR DA DIR LI ĞİN TAI LOL SUN

NEY NEY YA MAN.

KINASI KARILIR TA SDA
(Sahife- 3)

KI ZIN A NA SI
KE ZI BAN A NA SI KI ZI NIZ GI DI
YOR NA ZI NIZ GI DI YOR BU GÜN
DE AK ŞAM LIK AK ŞAM LIK YA RIN ÖĞ
LEN LIK ÖĞ LEN LIK MI SA FIR GAL
DI GAL DI DA SÖY LE ME ZOL DU
FIŞ NE DEN HO SA FIN DA BIŞ
DI NEY DE NEY NEY NEY
GE LİN LİK Nİ SA NİN DÜŞ DÜ NEY

KINASI KARILIR TASDA
(Sahife-4)

NEY NEY DE NE YA MAN NEY KI ZA NA DAN
DA AY RI DA DÜS DÜ NEY NE YI
NE YI NEY A MAN A MAN GA DI NA NAM
BEN GI DI YO RUM E VI NI Zİ HE PI NI Zİ
TER KE DI YO RUM NEY NEY
NEY DE NE YA MAN NEY

— 1 —
KINASI KARILIR DA TASDA DA NEY NEY
OĞLAN EVIDE PEK HAVASDA NEY NEYAMAN
KIZ ANASIDA KARA KARA YASDA DA NEY NEY
Bağlantı: [YARENİM KİMAN KUTLOLSUN
(SADCIM)
ORDA DIRLİĞİN TATLOLSUN NEY NEYAMAN

— 2 —
TUZ KABINIDA TUZSUZ KOYAN NEY NEY
BABA EVİNDE İSSİZ KOYAN NEY NEYAMAN
ANASINI DA KIZSIZ KOYAN NEY NEY
Bağlantı:.....

— 3 —
KAYALARDA KARINÇALI NEY NEY
YANI ÇİFTE DE GÖRÜMCELİ NEY NEYAMAN
HEM DAYILI DA HEM AMCALI NEY NEY
Bağlantı:.....

— 4 —
KIZIN ANASI KEZBAN ANASI
KIZINIZ GİDİYOR NAZINIZ GİDİYOR
BU GÜN DE AKŞAMLIK AKŞAMLIK
YARIN DA ÖĞLENLİK ÖĞLENLİK
MİSAFİR GALDI DA SÖYLEMEZ OLDU.

— 5 —
FİSNEDE HOSAFINDA BİSDİ NEYDE NEY NEY NEY
GELİNLİK NİŞANIN DÜSDÜ NEY NEY NEYDE NEYAMAN NEY
KIZ ANADAN DA AYRI DA DÜSDÜ NEY NEY NEY
AMAN ANAM GADIN ANAM BEN GİDİYORUM
EVİNİZİ HEFİNİZİ TERKEDİYORUM NEY NEY NEYDE NEYAMAN NEY

NOT: Türkünün "-FİSNEDE HOSAFIN BİSDİ-" başlıklı (5)
dörtlük'ü ABDULLAH ULUÇELİK' in 1972 yılında söylediği
sekle göre yeniden yazılarak ilâve edilmiştir.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 1345
İNCELEME TARİHİ : 25_5_1977

DERLEYEN
NEZAHAT BAYRAM

YÖRESİ
AFYON

KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK

SÜRESİ :

A GİZ SENİN ADIN DUDU

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
YÜCEL PAŞMAKCI

SE NİN DE A DI . . . . . N DA DU DU
SE NİN DE A DI . . . . . N DA NA ZİK

Kİ . . . . . M TA RA DI DA KİM LE . . . R YU DU
A . . . . . K KOL LA RA DA TAK Bİ R LE Zİ . . . . . K

O DA GÜ ZE . . . L LE Rİ . . . N DE A DI
SE NA RA DA DA A MAN Bİ ZE YA Zİ . . . . . K

OĞ LA . . . . . N ME . . . . . N ME . . . . . N ME . . . . . N

MEN NE DE . . . . . N DE SEN

VA . . . N DI . . . . . M BE . . . . . N BEN YA NI YO

A GIZ SENİN ADIN DUDU
(Sahife- 2)

RU MA MA... N MEN MEN MEN
Dİ Lİ DE YAK MIŞ KAN Dİ Lİ DE BUL MUŞ DEN
Gİ Nİ DE OĞ LA... N ME... N
MEN ME... N MEN NE DE... N DE
SEN VAN Dİ... M BE... N
BEN YA Nİ YO RU MA MA... N

N. Uysal

- 1 -

A GIZ SENİNDE ADINDA DUDU
KİM TARADI DA KİMLER YUDU
O DA GÜZELLERİN DE ADI
OĞLAN MEN MEN MEN MEN
NEDENDE SEN YANDIM BEN
BEN YANIYORUM AMAN
MEN MEN MENDİLİ DE
YAKMIŞ KANDİLİ DE
BULMUŞ DENGİNİ DE
OĞLAN MEN MEN MEN MEN
NEDEN DE SEN YANDIM BEN
BEN YANIYORUM AMAN.

Bağlantı

- 2 -

A GIZ SENİNDE ADINDA NAZİK
AK KOLLARA DA TAK BİLEZİK
SEN ORADA DA AMAN BİZE YAZIK
Bağlantı.

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI

THM REPERTUAR SIRA No.2258

İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ:

AFYONKARAHİSAR

KİMDEN ALINDIĞI:

ABDULLAH ULUÇELİK

SÜRESİ: ♩ = 112

DERLEYEN:

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:

ÇEMBERİM DALDA KALDI

— 1 —

ÇEMBERİM DALDA KALDI
GÖZLERİM YOLDA KALDI DA VAY
YIKILASI MEYHANE
SERHOŞUM NERDE KALDI DA

Bağ: EYVAHLAR OLSUN OLSUN DA
GADAHLAR DOLSUN

— 2 —

EY SOKAKLAR SOKAKLAR
YARIM ŞEKER UFAKLAR DA VAY
PUL PUL OLSUN DÖKÜLSÜN
SENİ ÖPEN DUDAKLAR DA

— Bağ —

— 3 —

KALENİN ARDI PINAR
ELİMİ SOKSAM DÖNAR DA VAY
NE AĞLADIM NE GÜLDÜM
YÜREĞİM ONA YANAR DA

— Bağ —

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 3338
İNCELEME TARİHİ: 9.2.1989

DERLEYEN

ÖZAY GÖNLÜM

DERLEME TARİHİ

VÖRESİ

YON

KİMDEN ALINDIĞI

ABDULLAH ULUÇELİK

SÜRESİ :

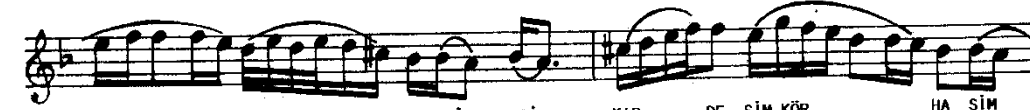
SALİHDE ATA BİNER

NOTAYA ALAN

ÖZAY GÖNLÜM

SA LİH DE A TA DA Bİ NE R Bİ NER GÜC CÜK BEY Gİ
AK ŞAM DA E ZA NIN DA A MAN ÇARŞI DAN GE

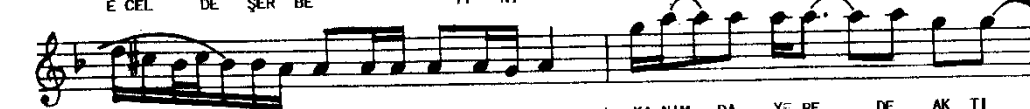
Bİ BEY Gİ Bİ KAR DE ŞİM KÖR HA ŞİM
DİM A MA NIN E CEL DE ŞER BE Tİ Nİ

DE KİY Dİ BA NA EL Gİ Bİ VAY
DE A MAN İÇ DİM DE GEÇ DİM VAY

KAR DE ŞİM KÖR HA Şİ M DE KİY Dİ BA NA EL Gİ
E CEL DE ŞER BE Tİ Nİ DE A MAN İÇ TİM DE GEÇ

Bİ VAY KA NİM DA YE RE DE AK Tİ
DİM VAY YAT SI YA VAR MA DAN

SALİHDE ATA BİNER GÜÇÜK BEY GİBİ BEY GİBİ
KARDEŞİM KÖR HAŞİM DE GIYDI BAMA EL GİBİ VAY
KANIMDA YERE AKTI AMAN AKAN SEL GİBİ SEL GİBİ

AĞLENDE DOSTLAR DA AĞLEN BAMA BAKINDA AŞLEYİN
SEDEFLİ CURAMI DA TAPUDUMA BAĞLEYİN VAY

AKŞAMDA EZANINDA (AMAN) ÇARŞIDAN GEÇTİM
ECEL ŞERBETİNİ (AMAN) İÇİMDE GEÇDİM VAY
YATSIYA VARMAZAN DİLLERE DÜŞDÜM (AMAN)

AĞLENDE DOSTLARDAN AĞLENDE BENİM GARİP HALİME VAY
KARDEŞİM OLACAK DA KIYDI BENİM CANIMA VAY

2.3.2. Abdullah Uluçelik'in Ses ve İcra Özellikleri

Abdullah Uluçelik'in ses yapısının, okuduğu eserlerin ses genişliğine ve kendisine ait ses unsurları göz önünde bulundurulduğunda, tenor grubunda olduğu gözlemlenmektedir. Örnek olarak incelenen eserlerde de görüleceği üzere, 1 oktav ve üzeri ses genişliğine sahip eserleri Mib, Mi seslerini karar alarak, ezgi içerisinde tizlerde dahi kendine hareket alanı yaratabilmekte ve rahat şekilde tiz sesleri kullanabilmektedir.

Uluçelik'in Klasik Türk Musikisi eğitimi almış olması ve profesyonel olarak da geçimini müezzinlik, imamlık ve mevlithanlık mesleklerinden sağlıyor olması; onun türküleri okuyuş üslubuna yön verdiği gözlemlenmektedir. Türkülerdeki yorumlarında sıkça kullandığı triole ve tril kalıpları, tiz sesleri legato ve glisendo ile bağlama eylemleri, aldığı eğitimin ve profesyonel olarak mesleğinin, yaptığı müzik üzerindeki etkisini gösterir niteliktedir.

Afyonkarahisar'ın il olarak Ege Bölgesi içinde yer almasının, özellikle Afyonkarahisar merkezde yöreye ait Türküler seslendirilirken, bölgenin sıklıkla kullanılan ortak şive özelliklerinin etkisi altında kaldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda; Uluçelik'in okuduğu Türkülerde de bu şive örneklerine çokça rastlanmaktadır. Yaygın olarak kullanılmış olanlar aşağıda belirtilmiştir:

Afyon = Afiyon

Kalmak = Galmak

Asmak = Asa gomatik

Kaldırmak = Galdırmak

BüyümeK=BöyümeK

Kapı = Gapı

Hazin = Hezin

Kına = Gına

İçin = Uçuru

Leğen= İliyen

Kaçmak=Gaçmak

Oynamak=Oynemek

Kalbur=Galbır

Parlamak=Parlemek

Yöre türkülerinin icrasında Uluçelik'in okuduğu eserlere eşlik eden sazların genellikle keman, bağlama, bendir ve zilli tef olduğu görülmektedir.

2.3.3. TRT Repertuvarında Yer alan Afyonkarahisar Yöresi Türkülerinin Abdullah Uluçelik ve Günümüz Sanatçılarının Seslendirme Unsurları Göz Önünde Bulundurularak Geleneksel Otantisite Bağlamında Karşılaştırılması

2.3.3.1. “Çemberim Dalda Kaldı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik’in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi

YÖRE
AFYONKARAHİSAR/MERKEZ

NOTAYA ALINAN TARİH
06.12.2016

KAYNAK KİŞİ
ABDULLAH ULUÇELİK

ÇEMBERİM DALDA KALDI

NOTAYA ALAN
OSMAN FETHİ ARK

Giriş Keman Taksim

Çem be rim dal da gal dı Göz le rim yol da gal dı da
vay Yı kı la sı mey ha ne
Ser ho şum ner de gal dı da Ey vah la rol sun ol sun da
Ka deh ler dol sun
Ey so kak lar so kak lar
Ya rim şe ker u fak lar da vay
Pul pul ol sun dö kül sün Se ni ö pen du dak lar da
Ey vah la rol sun ol sun da Şi şe ler dol sun

Gi di yo rum iş te gör Ha yal da gör düş te gör de
 3
 vay Be ni be ğen me zi ken
 Bir kö tü ye düş te gö rü de Öl dür dün be ni be ni de
 Sol dur dun be ni

İ li ğen ler ka zan lar

Ka ra yaz mış ya zan lar da³ vay vay

Cen net yü zü gör me sin A ra mı zı bo zan lar

Öl dür dün be ni be ni de Sol dur dün be ni

*Eser Afyon Eğitim Vakfı'nın hazırlamış olduğu ses cd sinden notaya alınmıştır.

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca Abdullah Uluçelik'in seslere ve hançeresine hakimiyetiyle bütünleşen küçük küçük bölünmüş çarpma sesler ve trillerin oldukça sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Frekans aralığı olarak 431 frekansa sahip Mi notasının karar sesi olarak alındığı görülmektedir. Eserin ses genişliği 1 oktavdır.
- Ritmik yapı olarak eser 9 zamanlı olup, düzümü 2+2+2+3 şeklindedir. Usul içerisindeki düzümün, kuvvetli ve hafif zamanların, okuyan ve çalanların vurgularıyla doğru orantılı olarak vurulduğu görülmektedir. Stabil olarak vurulan bir darp kalıbı görülmemektedir. Metronomda dörtlük birim nota değeri "100" olarak tespit edilmiştir.
- Makamsal yapı olarak eserin sözel kısımlarda "inici", çalgısal kısımlarda ise "inici – çıkıcı" Hicaz Makamı dizisinde olduğu görülmektedir.

- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.
- Eserin, Abdullah Uluçelik ve arkadaşlarının ev ortamında yaptıkları gezek toplantıları esnasında icra edildiği görülmektedir. Eseri Abdullah Uluçelik solo olarak, Mevlithan olmasının ve dini musiki ile haşır neşir olmasından dolayı kendine özgü üslubunu kullanarak icra etmektedir.
- Eserin icrasından önce, başta bir keman taksimının yapıldığı, eserin icrasına geçildiğinde ise bağlama, deblek ve zilli tefin de eşlik sazları olarak kullanıldığı görülmektedir.

2.3.3.2. "Çemberim Dalda Kaldı" Adlı Türkünün TRT İzmir Radyosu
THM Ses Sanatçısı Çiler Şatıroğlu'nun Ses Kaydına Göre Analizi

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI

THM REPERTUAR SIRA No.2258

İNCELEME TARİHİ:

YÖRESİ:

AFYONKARAHİSAR

KİMDEN ALINDIĞI:

ABDULLAH ULUÇELİK

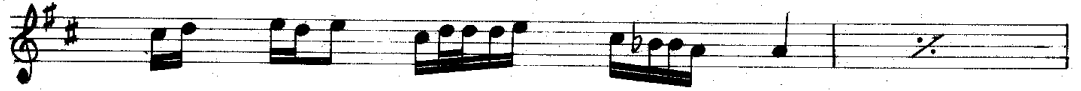
SÜRESİ: ♩ = 112

DERLEYEN:

DERLEME TARİHİ:

NOTAYA ALAN:

ÇEMBERİM DALDA KALDI

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir.
- Ritmik yapı olarak eser 9 zamanlı olup, düzümü 3+2+2+2 şeklindedir. Düzümün vuruluşu eserin tamamında “Düm Düm Tek Düm Teke Düm Tek Düm Teke” şeklindedir. Metronomda dörtlük birim nota değeri “100” olarak tespit edilmiştir.
- Makamsal yapı olarak eserin sözel kısımlarda “inici” , çalgısal kısımlarda ise “inici – çıkıcı” Hicaz Makamı dizisinde olduğu görülmektedir.
- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.
- Eser TRT kurumunun ses stüdyosunda profesyonel cihazlarla kayıt altına alındığı görülmektedir.
- Eserin icrasında bağlama grubu, kaval, kemane, bendir ve kaşık kullanıldığı görülmektedir.

2.3.3.3. ” Dam Başına Asa Da Gomuş Galbırı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik’in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi

YÖRE
AFYONKARAHİSAR/MERKEZ

KAYNAK KİŞİ
ABDULLAH ULUÇELİK

NOTAYA ALINAN TARİH
09.01.2017

NOTAYA ALAN
OSMAN FETHİ ARK

DAM BAŞINA ASA DA GOMUŞ GALBİRİ

Dam ba şı na da A sa da gomuş
Gal bı rı da A man gal bı rı He le gal bı rı
Yi ne gal bı rı Bekar la rı da Ya ta ğın dan da
Gal dı rır da Gal dı rı ra man Amman
Hal le rim Ya man
Bu dert bi zi de İf lah da et me za

DAM BAŞINA ASA DA GOMUŞ GALBIRI

man Öl dü rür de Ama nöl dü rür He le öl dü rür

Yi ne öl dü rür Aman dost lar da Ev le ri niz

Ner do lur da El ler sa rar da Yü re ği me am man da

Der do lu ra man Am man Hal le rim ya

man

Ga par dı na da A sa da go mu şa

man E le ği de A ma ne le ği He le e le ği

DAM BAŞINA ASA DA GOMUŞ GALBİRİ

Yi ne e le ği Ah ği yi vermiş de Al bas ma dan da

Ye le ği de Ye le ği a man Amman

El le re de mem

Be kar la rın da

Genç gız lar da na man Di le ği de

A man di le ği He le di le ği Yi ne di le ği

Aman dost lar da Ev le ri niz de

DAM BAŞINA ASA DA GOMUŞ GALBİRİ

Ner do lur da El ler sa rar da Yü re ği me Am man da

Der do lu ram man Am man Hal le rim ya

man

*Eser Afyon Eğitim Vakfı'nın hazırlanmış olduğu ses cd sinden notaya alınmıştır.

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, Abdullah Uluçelik'in seslere ve hançeresine hakimiyetiyle bütünleşen küçük küçük bölünmüş çarpma sesler ve trillerin oldukça sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Frekans aralığı olarak 432, Mi notasının karar alındığı görülmektedir. Eser ses aralığı olarak 1 oktav genişliğindedir.
- Ritmik yapı olarak eser 9 zamanlı olup, düzümü 2+2+2+3 şeklindedir. Bu düzümün vurulmasında ise "Düm Teke Düm Düm Es Teke Düm Düm Teke" kalıbının kullanıldığı görülmektedir. Bu vuruş kalıbı sözel kısımlarda tamamen solistin ve eşlik çalgıların vurgularına göre değişkenlik göstermektedir. Metronomda dörtlük birim nota değeri "116" olarak tespit edilmiştir.
- Makamsal olarak eserde Hicaz Makamı dizisinin kullanıldığı görülmektedir. Eserde makam dizisinin çalgısal kısımlarda "çıkıcı", sözel kısımlarda ise "inici" şekilde seyir ettiği görülmektedir.
- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.

- Eserin, Abdullah Uluçelik ve arkadaşlarının ev ortamında yaptıkları gezek toplantıları esnasında icra edildiği görülmektedir. Eseri, Abdullah Uluçelik solo olarak, Mevlithan olmasının ve dini musiki ile haşır neşir olmasından dolayı kendine özgü üslubunu kullanarak icra etmektedir.
- Eserin icrasında Abdullah Uluçelik'in sesi, keman, bağlama ve zilli tef kullanıldığı görülmektedir.

2.3.3.4. "Dam Başına Asa Goymuş Galbiri" Adlı Türkünün TRT İzmir Radyosu Yurttan Sesler Topluluğunun Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 556
İNCELEME TARİHİ 22.11.1973

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
AFYON

DERLEME TARİHİ

KİMDEN ALINDIĞI
APDULLAH ULUÇELİK
NEZAHAT ÇINAR (BAYRAM)

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ
GALBİRİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

DAM BA ŞI NA DA A SI DA GOY MUŞ
KA PAR DI NA DA A SI DA GOY MUŞ

GAL BI RI DA A MANGAL BI RI
E LE Ğİ DE A MAN E LE Ğİ

HE LE GAL BI RI Gİ NE GAL BI RI
HE LE E LE Ğİ Gİ NE E LE Ğİ

BE KÂR LA RI DA YA TA ĞİN DAN GAL DI
A NA SI NİN DA MÖ HÜR GÖZ LÜ HE LE

RI GAL DI RI A MAN A MAN
Ğİ ME LE Ğİ A MAN A MAN

SAZ
HAL LE RİM YA MAN

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ GALBİRİ

(Sayfa 2)

BU DERT Bİ Zİ DE
Yİ Ğİ T LE RİN DE

İ F LÂ H ET ME Z Ö L DÜ RÜ DE
BİR TA NE Cİ K Dİ LE Ğİ DE

A MA NÖ L DÜ RÜ HE LE Ö L DÜ RÜ
A MANDI LE Ğİ HE LE Dİ LE Ğİ

Ğİ NE Ö L DÜ RÜ A MAN YAD LAR DA
Ğİ NE Dİ LE Ğİ A MAN YAD LAR DA

EV LE Rİ NİZ NER DO LUR

EL LER SA RAR YÜ RE Ğİ ME A MAN

DER DO LU RA MAN A MAN EL LE RE DE

DAM BAŞINA ASAGOYMUŞ GALBİRİ
(Sayfa 3)

1
DAM BAŞINADA ASIDA GOYMUŞ GALBİRİDE (AMAN GALBİRİ, HELE GALBİRİ, GİNE GALBİRİ,)
BEKÂRLARI DA YATAĞINDAN GALDIRI, (GALDIRI AMAN, AMAN HALLERİM YAMAN.)
BUDERT BİZİDE İFLÂH ETMEZ ÖLDÜRÜ (DE AMAN ÖLDÜRÜ, HELE ÖLDÜRÜ, GİNE ÖLDÜRÜ,)
BAĞLANTI [AMAN YADLARDA EVLERİNİZ NERDOLUR,
ELLER SARAR YÜREĞİME (AMAN) DERDOLUR (AMAN, AMAN ELLERE DEMEN)

2
KAPARDINA DA ASIDA GOYMUŞ ELEĞİDE (AMAN ELEĞİ, HELE ELEĞİ, GİNE ELEĞİ)
ANASININ DA MÖHÜR GÖZLÜ MELEĞİ, (MELEĞİ AMAN, AMAN HALLERİM YAMAN.)
YİĞİTLERİNDE BİR TANECİK DİLEĞİ (DE AMAN DİLEĞİ, HELE DİLEĞİ, GİNE DİLEĞİ)
BAĞLANTI

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir.
- Ritmik yapı olarak eser 9 zamanlı olup, düzümü 2+2+2+3 şeklindedir. Bu düzümün vurulmasında ise “Düm Teke Düm Tek Düm Teke Düm Tek Tek” kalıbının kullanıldığı görülmektedir. Bu vuruş kalıbı çalgısal ve sözel kısımlarda aynı şekilde seyretmektedir. Metronomda dörtlük birim nota değeri “152” olarak tespit edilmiştir.
- Makamsal olarak eserde Hicaz Makamı dizisinin kullanıldığı görülmektedir. Eserde makam dizisinin çalgısal kısımlarda “çıkıcı”, sözel kısımlarda ise “inici” şekilde seyir ettiği görülmektedir.
- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.

- Eserin TRT kurumunun televizyon stüdyosunda profesyonel ses ve görüntü cihazlarıyla kayıt altına alınıp icra edildiği görülmektedir. Eserin kadın ve erkeklerden oluşan koro tarafından seslendirildiği gözlemlenmektedir.
- Eserin icrasında bağlama topluluğu, kaval, mey, tar, darbuka ve bendir kullanıldığı görülmektedir.

2.3.3.5. “Hezin Hezin Gir Gapıdan” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik’in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi

YÖRE
AFYONKARAHİSAR/MERKEZ

NOTAYA ALINAN TARİH
06.12.2016

KAYNAK KİŞİ
ABDULLAH ULUÇELİK

NOTAYA ALAN
OSMAN FETHİ ARK

HEZİN HEZİN GİR GAPIDAN

Giriş Keman Taksim

He zin he zin gir ga pı dan
Ya veş ya veş gir ga pı dan
Sen sin gön lü mü a kı dan da
A ya ri ma man da am man
El le re de mem Bu la nı şın
Sal la nı şın Ir la nı şın
Oy ne yı şın 3 da De let ti be
ni a man na man vay Kü let ti be

ni

Ah Ya ta ma dım

Mis go kudan Ya ta ma dım

Mis go ku dan A man Fa dik

Ok ka lı Fa dik Gū müş ten dök

me li Fa dik A ya ri ma

man da a man El le re de

HEZİN HEZİN GİR GAPIDAN

mem Bu la nı şın Sal la nı şın

Oy ne yı şın İr la nı şın da

De let ti be ni A ma nam man

Kü let ti be ni

Gök yü zün de

Par le yan lar Gök yü zün de

Par le yan lar da Yıl dız de ğil

mi a ma nam man Yıl dız de ğil

mi

Ah Be ni baş tan

Çı ka ran lar Be ni baş tan

Çı ka ran lar da Bir gız de ğil

mi A ma nam man Bir gız de ğil

mi Bu la nı şın Sal la nı şın

Oy ne yı şın İr la nı şın

De let ti be ni a ma na man vay

Kü let ti be ni

*Eser Afyon Eğitim Vakfı'nın hazırlanmış olduğu ses cd sinden notaya alınmıştır.

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, Abdullah Uluçelik'in seslere ve hançeresine hakimiyetiyle bütünleşen küçük küçük bölünmüş çarpma sesler ve trillerin oldukça sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Frekans aralığı olarak 431, Mi notasının karar alındığı görülmektedir. Eser ses aralığı olarak 1.2 oktav genişliğindedir.
- Ritmik yapı olarak eser 9 zamanlı olup, düzümü 2+2+2+3 şeklindedir. Düzümün vuruluşunda "Düm Teke Düm Tek Düm Teke Düm Tek Teke" ana kalıbı dikkati çekmektedir. Bunun yanı sıra saz icracılarının ve solistin

vurgularına göre zayıf zamanlarda çeşitli velveleler kullanıldığı gözlemlenmiştir. Metronomda dörtlük birim nota değeri “104” olarak tespit edilmiştir.

- Makamsal olarak “Neva Makamı” dizisinin kullanıldığı görülmektedir. Ancak 2. Ve 4. sözlerin girişinde kısa süreli tiz perdeler kullanılarak bu kısımların renklendirildiği görülmektedir.
- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.
- Eser Abdullah Uluçelik ve arkadaşlarının ev ortamında yaptıkları gezek toplantıları esnasında icra edildiği görülmektedir. Eseri, Abdullah Uluçelik solo olarak, Mevlithan olmasının ve dini musiki ile haşır neşir olmasından dolayı kendine özgü üslubunu kullanarak icra etmektedir.
- Eserin icrasından önce, başta bir keman taksimının yapıldığı, eserin icrasına geçildiğinde ise, bağlama, bendir ve zilli tefin de eşlik sazlar olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

2.3.3.6. "Hezin Hezin Gir Gapıdan" Adlı Türkünün TRT Ankara Radyosu
THM Ses sanatçısı Mustafa Gece Yatmaz 'ın Görüntü-Ses Kaydına Göre
Müzikal Analiz

TRT MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
THM REPERTUAR SIRA No: 1093
İNCELEME TARİHİ : 16-6-1975

DERLEYEN
M. SARISÖZEN

YÖRESİ
AFYONKARAHİSAR
KİMDEN ALINDIĞI
ABDULLAH ULUÇELİK
SÜRESİ :

HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
M. SARISÖZEN

HE ZİN HE ZİN

GİR KA PI DA N SEN SIN GÖN LÜ

MÜ A VU DAN A YA

Rİ MA MAN DA A MA N EL

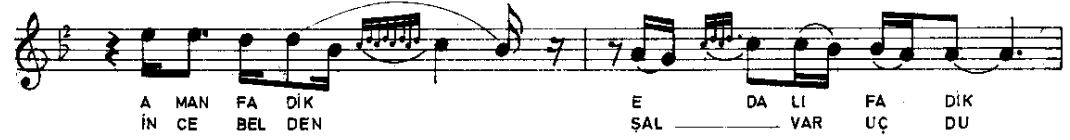
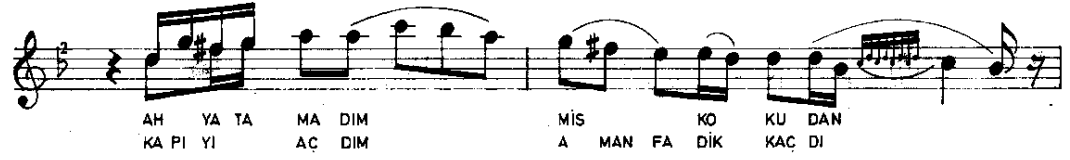
LE RE DE MEN OY NA YI ŞIN

SAL LA NI ŞI N BU LA NI ŞIN

İR LA NI ŞI N DE LET

HEZİN HEZİN GİR KAPIDAN
(Sahife- 2)

gözlemlenmemektedir. Metronomda dörtlük birim nota değeri “120” olarak tespit edilmiştir.

- Makamsal olarak “Neva Makamı” dizisinin kullanıldığı görülmektedir. Ancak 2. Sözün girişinde kısa süreli tiz perdeler kullanılarak bu kısmın renklendirildiği görülmektedir.
- Eser biçimsel olarak tek bölümlüdür. Herhangi bir makam geçkisi, usul değişikliği gözlemlenmemektedir.
- Eser TRT kurumunun ses stüdyosunda profesyonel cihazlarla kayıt altına alındığı görülmektedir.
- Eserin icrasında bağlama grubu, bendir ve zilli tef kullanıldığı görülmektedir.

2.3.3.7. “Emir Dağı Birbirine Ulalı” Adlı Türkünün Abdullah Uluçelik’in Ses Kaydına Göre Müzikal Analizi

YÖRE
AFYONKARAHİSAR/EMİRDAĞ

KAYNAK KİŞİ
ALİ ERCAN

NOTAYA ALINAN TARİH
16.01.2017

NOTAYA ALAN
OSMAN FETHİ ARK

EMİR DAĞI BİRBİRİNE ULALI

E mir da ğı bir bi ri ne u la lı Ah E mir da ğı bir bi ri ne u la lı

Al tın ke mer in ce de be le do la lı Anam do la lı

Al tın ke mer in ce de be le do la lı A nam do la lı

Ba şın mı bö yü dü ge li no la lı Ba şın mı bö yü dü ge li no la lı

Şim di kö şe ler den ba kan be nol dum A nam be nol dum

Şim di kö şe ler den ba kan be nol dum Yos mam be nol dum

1 2

Sö ğü dü nal tı na vur muş go yu nu Ah Sö ğü dü nal tı na vur muş go yu nu

Mor me nev şe gi bi ey miş boy nu nu A nam boy nu nu

Mor me nev şe gi bi ey miş boy nu nu E dem boy nu nu

U yu mu şum u yan dı ra nol ma miş U yu mu şum u yan dı ra nol ma miş

Cen net köş kü san dım ya rin koy nu nu

A nam koy nu nu Cen net köş kü san dım ya rin koy nu nu

A nam koy nu nu

EMİR DAĞI BİRBİRİNE ULALI

Ga pı ya bağ la dım gı na lı go çu Ah Ga pı ya bağ la dım gı na lı go çu

Har ma nı gal dır dım yar se ni nu çun Gız se ni nu çun

Har ma nı gal dır dım yar se ni nu çun da Gız se ni nu çun

Ve re li ni su na boy lum gi de lim Ve re li ni ga ra göz lüm ga ça lım

A fi yon da na rı ya rı be ni mu çun da Gız be ni mu çun

A fi yon da na rı ya rı be ni mu çun da Gız be ni mu çun

*Eser Afyon Eğitim Vakfı'nın hazırlanmış olduğu ses cd sinden notaya alınmıştır.

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca, Abdullah Uluçelik'in seslere ve hançeresine hakimiyetiyle bütünleşen küçük küçük bölünmüş çarpma sesler ve trillerin oldukça sık kullanıldığı tespit edilmiştir. Frekans aralığı olarak 426, Mib notasının karar alındığı görülmektedir. Eser ses aralığı olarak 1.2 oktav genişliğindedir.
- Eserin ritmik yapısı kendi içerisinde farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Sözel kısımların, ölçülerdeki düzümlere bakıldığında sırasıyla 6+6+6+4+6+4,

çalgısal kısımların ise 4+2+4 şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Metronomda dörtlük birim nota değeri “104” olarak tespit edilmiştir.

- Makamsal olarak eserde “Muhayyer Kürdi Makamı” dizisinin kullanıldığı ve seyrinin inici olduğu görülmektedir.
- Eser Abdullah Uluçelik ve arkadaşlarının ev ortamında yaptıkları gezek toplantıları esnasında icra edildiği görülmektedir. Eseri, Abdullah Uluçelik solo olarak, Mevlithan olmasından ve dini musiki ile haşır neşir olmasından dolayı kendine özgü üslubunu kullanarak icra etmektedir.
- Eserin icrasında sadece bir bağlama kullanılmıştır.

2.3.3.8. “Emir Dağı Birbirine Ulalı” Adlı Türkünün TRT Ankara Radyosu
THM Ses Sanatçısı Emel Taşcıoğlu'nun Görüntü-Ses Kaydına Göre Müzikal
Analizi

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4128
İNCELEME TARİHİ : 11. 06. 1997

DERLEYEN
SÜMER EZGÜ

YÖRE
AFYON /Emirdağı
KAYNAK KİŞİ
ALİ ERCAN

EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI

DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
SÜMER EZGÜ

SÜRE :

(SAZ - - - - -)

1 2

E MİR DA ĞI BİR Bİ Rİ NE

U LA LI (SAZ - - - - -) E MİR DA ĞI BİR Bİ Rİ NE

U LA LI (SAZ - - - - -) AL TIN YÜK SÜK PAR MA ĞIN DA

DO LA LI DA FA DE Mİ NİN DO LA LI (SAZ - - - - -)

2

LI BA ŞIN MI BÜ YÜ DÜ GE LİN

O LA LI (SAZ - - - - -) BA ŞIN MI BÜ YÜ DÜ GE LİN

O LA LI (SAZ - - - - -) BEN SE Nİ KIZ I KEN SE VEN

OĞ LA NIM DA FA Dİ MEM OĞ LA NIM (SAZ - - - - -)

EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI
-2-

---) BEN SE Nİ KIZ İ KEN SA RAN OĞ LA NİM DA
GÜ ZEL OĞ LA NİM (SAZ ---)
E MIR DAĞ DAN
BİR GEÇ MEY NEN YO LOL MAZ (SAZ ---) E MIR DAĞ DAN
BİR GEÇ MEY NEN YO LOL MAZ (SAZ ---) AL TIN YE RE
DÜŞ ME Yİ NEN PUL OL MAZ DA FA DI MEM PU LOL
MAZ (SAZ ---) MAZ (SAZ ---) FA DI ME Mİ
SEV ME LE RE DO YUL MAZ (SAZ ---) FA DI ME Mİ

EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI

-3-

SAR MA LA RA KI YIL MAZ (SAZ ---) AL BOH ÇA NI
TUT YAY LA NIN YO LU NU DA FA Dİ MEM YO LU NU (SAZ ---)
GÜ ZEL YO LU NU (SAZ ---)
---) E MİR DAĞ LA RI NA KA RA Gİ DE LİM (SAZ ---)
---) E MİR DAĞ LA RI NA KA RA Gİ DE LİM (SAZ ---)
---) AY VA DAN U SAN DİK NA RA Gİ DE LİM DE
FA Dİ MEM Gİ DE LİM (SAZ ---) LİM BU RA NIN KIZ
LA RI GÖ NÜL EY LE MEZ (SAZ ---) BU RA NIN KIZ

EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI

.4.

LA RI GÖ NÜL EY LE MEZ (SAZ - - - - -) GÖ NÜL EY LE
YE CEK YE RE Gİ DE LİM DE FA DI MEM Gİ DE
LİM (SAZ - - - - -) GÖ NÜL EY LE YE CEK YE RE
Gİ DE LİM DE GÜ ZEL Gİ DE LİM ASHETİRK

EMİRDAĞI BİRBİRİNE ULALI
ALTIN YÜZÜK PARMAGINDA DOLALI
BAŞIN BÜYÜDÜ GELİN OLALI
BEN SENİ KIZ İKEN SEVEN OĞLANIM

EMİRDAĞ'DAN BİR GEÇMEYİNEN YOL OLMAZ
ALTIN YERE DÜŞMEYİNEN PUL OLMAZ
BADEME Mİ SEVMELERE DOYULMAZ
AL BOHÇANI TUT YAYLANIN YOLUNU

EMİRDAĞLARINA KARA GİDELİM
AYVADAN USANDIK NARA GİDELİM
BURANIN KIZLARI GÖNÜL EYLEMEZ
GÖNÜL EYLEYECEK YERE GİDELİM

- Eserde melodik yapı olarak genellikle 2'li ve 3'lü ses aralıklarıyla bezenmiş motiflerin kullanıldığı görülmektedir.
- Eserin TRT Repertuarında 2 zamanlı olarak notaya alınıp, kayıttaki icrada 4 zamanlı olarak icra edildiği görülmüştür. Metronomda dörtlük birim nota değeri "120" olarak tespit edilmiştir.
- Makamsal olarak eserde "Muhayyer Kürdi Makamı" dizisinin kullanıldığı ve seyrinin inici olduğu görülmektedir.
- Eserin TRT kurumunun televizyon stüdyolarında profesyonel ses ve görüntü cihazları ile kaydedildiği gözlemlenmektedir.

- Eser icrasında bağlama grubu, kemane, kaval, mey, darbuka, bendir, sanduka, zilli tef, bas gitar kullanıldığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Afyonkarahisarlı Mahalli Sanatçı Abdullah Uluçelik ve Halk Kültürüne Katkıları” adlı bu tez çalışmasında kaynak taramaları ve alan betimlemeleri doğrultusunda tespit edilen sonuçlar aşağıda belirtilmiştir.

Abdullah Uluçelik'in biyografisi ile ilgili sonuçlar:

- Abdullah Uluçelik 1903 (1317) yılında Afyonkarahisar'da doğmuştur.
- Eğitim durumu: İlkokul üçüncü sınıf mezunudur.
- Esas mesleği kunduracılıktır.
- Çok iyi bir hafız ve mevlithandır, bu nedenle “Hafız-Mevlithan” olarak anılmaktadır.
- Hem sesinin güzelliği hem dini bilgisi hem de musiki bilgisi nedeniyle Afyonkarahisar'da birçok camide görev yapmıştır, fakat en uzun görev yeri İmaret camiidir.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu dönemde, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 18 Temmuz 1932 tarihli genelgesi ile ezan Türkçe okunmaya başlanmıştır. Bu durum tüm yurttan 14 Haziran 1950 yılına kadar devam etmiş, bu tarihten sonra ezan tekrar Arapça okunmaya başlanmıştır. O dönemde, Afyonkarahisar'da İmaret camiinde ezanı Arapça ilk okuyan isim yine Abdullah Uluçelik'tir.
- Abdullah Uluçelik sert mizacının altında son derece sevecen, yüreği insan sevgisi ile dolu, saygılı, esprituél, prensipleri olan, yardımsever ve dürüst bir insandır.
- Asıl mesleği kunduracılık olsa da Hafızlıktan emekli olmuştur.
- Abdullah Uluçelik 1986 yılında Ankara'da vefat etmiştir

Afyonkarahisar Müzik Kültürü ve Abdullah Uluçelik'in Halk Kültürüne Katkıları ile ilgili Sonuçlar:

- Afyonkarahisar, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu bölümünde yer alan Marmara ve İç Anadolu Bölgelerini Ege ve Akdeniz Bölgelerine bağlayan bir geçit, eşik noktası durumunda olması nedeniyle yakın çevresindeki bu

bölgelerin folklorik özelliklerinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bu durum, yörenin geleneksel müzik kültürünün de çeşitlenmesini sağlamıştır.

- Geleneksel toplumlarda sözlü gelenek kültürün başlıca taşıyıcılarından biridir. Sözlü kültürün belli başlı ürünlerinden Türkülerimiz de bu geleneğin nesilde nesle aktarılmasında önemli bir işlev görürler.
- Afyonkarahisar'ın Ege Bölgesi'nde yer alması nedeni ile oyun ve müzik gelenekleri bakımından zeybek oyunlarına; Teke yöresine olan yakınlığı nedeni ile de Teke oyunlarına benzerlik gösterir. Emirdağ ilçesi ise, aşiret ve iskân olaylarını anlatan türkülerin yaşatılmasında önemli katkıları bulunan bir Türkmen topluluğu olan Abdalların yerleşim yerlerindedir.
- TRT Türk Halk Müziği Repertuarı incelendiğinde; Afyonkarahisar iline ait 67 ezgi yer almaktadır. Ayrıca, bu repertuarın dışındaki 46 adet ezgi de incelendiğinde, âşık tarzı ürünlerin yalnızca iki adet olduğu ve bu iki ezginin de “Âşık Kerem” adını taşıdığı tespit edilmiştir. Diğer ezgiler ise anonim halk müziği özelliğini taşımaktadır. Yörede en fazla çalışma Afyon Merkez, Dinar ve Emirdağ'da yapılmıştır. Emirdağ'ın TRT repertuarında 5 türküsü bulunmasına karşın 31 adet de farklı kaynaklarda da yer alan türküsü mevcuttur.
- Afyonkarahisar'ın halk müziği ürünlerinde adı geçen başlıca mahalli saz ustaları; (bağlama) Cemal Altınığne, Süleyman Boyacıoğlu, Ali Yarşi., Ömer Yarşi, Mustafa Kitiş, Tılı Murat, (cümbüş) Cemal Altınığne (aynı zamanda tambur da çalar); Yaşar Ateşli. İsmail Ateş, (klamet) Rıza Küçükkaya, Mustafa Ateşli, Ali Başkaya. (ritim sazlar) *Abdullah Uluçelik*, Bektaş Demirkaya, Mustafa Ateş'tir.
- Halk Kültürümüze geleneksel müziğimize önemli katkılar sağlayan Afyonkarahisar Musiki Cemiyeti 1955 yılında Hulusi Yamaner, Cemal Altınığne, Ekrem Taşkınsel, İhsami Doğan, Ferit Gürakar, Abdullah Canitez, Nazım Bursalıoğlu, Hulusi Arık tarafından kurulmuştur. Bu cemiyetin başkanlıklarını Osman Ünver ve S. Raif Somer yapmışlardır. Bu cemiyette Abdullah Uluçelik sesiyle ve def eşliğiyle yöre müziklerini geleneksel olarak icra etmiştir.

- Abdullah Uluçelik'in musiki eğitiminde en önemli isim, İstanbul'dan Afyonkarahisar'a sürgün olarak gelen Osmanlı hanedanına mensup ve aynı zamanda kanun da çalan Reşat Hoca'dır. Yaklaşık 10 yıl süren çalışmalar sonucunda ciddi bir meşk eğitimi alarak önemli derecede müzik bilgisine sahip olmuştur,
- Eğitimine çeşitli hocalarla çalışarak devam eden Uluçelik, genç yaşta Afyonkarahisar Halk Evi'ne müzik kurslarına devam ederek, zamanın değerli ses ve saz üstatlarından feyz almıştır. Bu çalışmalara sadece sesiyle katılmamış aynı zamanda def çalmayı da öğrenmiştir.
- Afyonkarahisar yöresinin geleneksel sohbet toplantılarından olan gezek geleneği ve dini içerikli sohbetleri içeren Mevlevi gezeklerinde yapılan geleneksel uygulamalarla halk kültürümüze ve dolayısıyla yörenin geleneksel müzik kültürünün yaşatılması ve yaygınlaştırılmasında büyük katkılar sağlamışlardır. Abdullah Uluçelik bu sohbet toplantılarında sesiyle ve def eşliğiyle aktif rol oynamıştır.
- Abdullah Uluçelik, Afyonkarahisar türkülerini en iyi seslendiren mahalli sanatçılardan birisidir. 1958'li yıllarda mahalli türkülerin pek çoğunu Ankara Radyo'sundaki "Yurttan Sesler" programında seslendirerek, zamanın önemli Türk Halk Müziği koro şefi Muzaffer Sarısözen'in takdirini kazanmıştır. Ayrıca Afyonkarahisar'ın Zafer haftalarında da radyoda Afyon türkülerini okuyarak yıllarca sesi ile üne kavuşmuştur.
- 1960-1970 yılları arasında Afyonkarahisar'da yapılan Mevlâna anma törenlerine katılarak, gür sesi ile Mevlevi ayinleri ve ilahiler okuyan Uluçelik, yüzlerce ilahi ve türküyü ezberine alarak Mevlevi Türbe camiinde dini musiki eğitimi vermiştir,
- Abdullah Uluçelik, 1985 yılında Nazım Bursalıoğlu ile bir araya gelerek yörenin kendine özgü ilahileri üzerine bir çalışma yapmış, 18 adet ilahiye usul ve makamına uygun olarak kayıt altına almıştır.
- Afyonkarahisar ve yöresinde ilk resmi derleme çalışması Dârü'l Elhan kurumunun 16 Temmuz 1927 yılındaki derleme gezisinde gerçekleştirilmiştir. Bu derlemede doğrudan Afyon'a gidilmemiş ancak, 29 Temmuz'dan itibaren ikiye ayrılan ekibin bir kolu Afyon ve Alaşehir'de çalışmalar yapmıştır.

- Afyonkarahisar ve yöresinde ikinci sistemli halk müziği derlemesi, Ankara Devlet Konservatuvarı'na, Muzaffer Sarısözen başkanlığında 1938 yılında gerçekleştirilmiştir. Ferit Alnar, Cevat Memduh Atlar, Halil Bedii Yönetken ve Tahsin Banguoğlu'nun eşliğinde Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa, Balıkesir, Uşak, Denizli, Aydın ve İzmir illerine yapılan bu derleme gezisinde toplam 603 ezgi derlenmiştir. Bu derlemelerde Afyon'dan 47 sözlü, 24 eşlikli, 12'si uzun hava, 59'u kırık hava olmak üzere toplam 71 halk ezgisi ve türküsü derlenmiştir.
- Kaynak taramalarından Abdullah Uluçelik'in TRT repertuarına kazandırdığı on yedi Afyonkarahisar türküsü olduğu tespit edilmiştir. Ancak, Abdullah Uluçelik'in TRT repertuarında yer alan Afyonkarahisar yöresine ait dokuz adet Türküye kaynaklık ettiği belgelidir. Bu Türküler; TRT Repertuarındaki (2008) sırasıyla; *Ayşe'nin Evleri*, *Arpalıktan Arpa Biçer*, *Dam Başına Asa Goymuş Galbırı*, *Afyon'un Ortasında Galesi*, *Hezin Hezin Gir Kapıdan*, *Kınası Karılır Tasda*, *A Gız Senin Adın Dudu*, *Çemberim Dalda Kaldı*, *Salih De Ata Biner* adlı Türkülerdir. Bu türküleri kendisi seslendirdiği gibi yöreye gelen sanatçılarla da paylaşmıştır. Bu sanatçılardan Özay Gönlüm, Afyonkarahisar'a sık sık gelip araştırmalar yapıp ve aynı zamanda dönemin mahalli sanatçılarından ve Abdullah Uluçelik'ten de türkü derlemiştir.
- Abdullah Uluçelik'in ses ve icra özellikleri göz önünde bulundurulduğunda ise; müzikal duyumunun çok nitelikli olduğu, sesini özenle koruduğu, tenor bir ses yapısına sahip olduğu, kıvrak bir hançeresinin olduğu, mevlithan ve müezzın olması nedeniyle yöre Türkülerini seslendirmede kendine has bir üslubunun olduğu göze çarpan en önemli unsurlar olarak tespit edilmiştir.
- TRT Repertuarında yer alan Afyonkarahisar Yöresine ait örnek Türkülerin Abdullah Uluçelik ve Günümüz Sanatçılarının Seslendirme Unsurları Göz Önünde Bulundurularak Geleneksel Otantisite Bağlamında Karşılaştırılması yapıldığında; Abdullah Uluçelik'in icrasında hançeresini gösteren bezekler, çarpma sesler, triller kullandığı, günümüz TRT sanatçılarından ise daha sade ve yörenin ağız özelliklerini dikkate almadan Türkülerini seslendirdikleri tespit edilmiştir.

- Abdullah Uluçelik Türküleri kendi döneminde çeşitli sohbet toplantıları ve musiki dernekleri gibi ortamlarda yörede kullanılan geleneksel sazlar (keman, bağlama, zilli tef, deblek) eşliğinde seslendirmiş ve bu icralar iptidai araçlarla kayıt edilmiştir. Oysa günümüz TRT sanatçılarının yaptıkları icraların; modernliğin etkisiyle, stüdyo ortamında teknolojik kayıt cihazları ile kayıt altına alındığı, yöreyi ve yer yer geleneği de temsil etmeyen çalgıların (kaval, kemane, bendir, mey, sanduka, *bas gitar*) da eşlik için kullanıldığı tespit edilmiştir.
- TRT Repertuarında 4128 numaralı *Emirdağı Birbirine Ulahı* adlı Türkünün Abdullah Uluçelik'in seslendirdiği bant kaydında; ritmik yapının kendi içerisinde farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Sözel kısımlar, ölçülerdeki düzümlere bakıldığında sırasıyla 6/4+6/4+6/4+4/4+6/4+4/4, çalgısal kısımlar ise 4/4+2/4+4/4 şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Metronoma göre dörtlük birim not değeri 104'tür. Oysa, günümüz TRT sanatçılarından Emel Taşçıoğlu'nun seslendirdiği aynı türkünün TRT Repertuarında 2/4'lük olarak nota metninin yer aldığı tespit edilmiştir. Metronoma göre dörtlük birim not değeri "120" olarak tespit edilmiştir. Ezginin melodik yapısında TRT Repertuarındaki metin ile Abdullah Uluçelik'in seslendirdiği kayıt arasında önemli farklılıkların bulunmasının da önemli bir tespit olduğu göze çarpmaktadır.

Yapılan bu tez çalışması; mahalli sanatçı, din adamı ve mevlithan Abdullah Uluçelik'in tüm yönleriyle ortaya konmaya çalışıldığı ilk sistematik araştırma olması ve yöreyle ilgili bir envanter oluşturması açısından düşünüldüğünde önemli görülmektedir. Araştırmacılara; yörenin halk kültürü ürünleri ve bu ürünleri ortaya koyan, aktaran kaynak kişilerini ele alan akademik çalışmalara gönül vermeleri önerilmekte, böylelikle halk kültürüne katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Altınay, F. R. (1992). *Dinar'ın Anayasası: Kerem Havaları*, İzmir: E.Ü. DTMK Dergisi, S.4.
- Altınay, F. R. (2008). *Türkiye Halk Müziği Rehberi*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Altınay, F. R. ve Yalırık H. (2012). *Türk Halk Müziği Bilgileri*, İzmir: Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Lisans Programı Yayınlanmamış Ders Notları.
- Bıyıköğlü, M. A. (1997). *Afyon Gezekleri*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- Bursalıoğlu, N. (2000). *Afyonkarahisar Mutasavvıfları ve Din Bilginleri*, Denizli.
- Bursalıoğlu, N. (1993). *Afyonkarahisar Yöresi Türküleri*, Genişletilmiş 2. Baskı.
- Cebeci, S. (2002). *Bilimsel Araştırma ve Yazma Teknikleri*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Çobanoğlu, Ö. (2012). *Halk Bilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Demirsipahi, C. (1975). *Türk Halk Oyunları*, Ankara.
- Ekici, M. (2013). *Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri*, Ankara: Geleneksel Yayınları.
- Erol, A. (2009). *Müzik Üzerine Düşünmek*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık, Birinci Basım.
- Ersoy, R. (2009). *Sözlü Tarih Folklor İlişkisi - Baraklar Örneği*, Akçağ Basım Yayım Pazarlama.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kongar, E. (1981). *Toplumsal Değişme Kuramları ve Türkiye Gerçeği*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Ong, W.J. (1993). *Sözlü ve Yazılı Kültür: Sözlün Teknolojikleşmesi*, (Çev: S. Postacıoğlu), İstanbul: Metris Yayınları.
- Sarısözen, M. (1962). *Türk Halk Musikisi Usulleri*, Ankara: Resimli Posta Matbaası.
- Say, A. (1995). *Müzik Tarihi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım.
- Sözer, V. (1996). *Müzik*, İstanbul: Ansiklopedik Sözlük.
- Taşpınar Dergisi. (2012). *Oğlunun Ağzından Abdullah Uluçelik*, Afyonkarahisar: Aksam Yayınları.

- Taşpınar Dergisi. (Ocak 2012). *Musikimizin Ustaları Hafız Abdullah Uluçelik*, Afyonkarahisar: Aksam Yayınları, S.12.
- Titon, J. T. (1999). *Müzik, Halk ve Geleneksellik*, Folklor/Edebiyat, S. 17.
- Uzun, H. (2012). *İslami Uyanış, Çoklu Modernlik ve Popüler Kültür Bağlamında Mevlevi Semasının Dönüşümü: Afyonkarahisar Örnek Olayı*, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Uzun, M. O. (2016). *Afyonkarahisar Şehir Kültürü Bağlamında Gezekler*, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi, 2. Basım.
- Yıldırım, D. (1998). “Sözlü Kültür ve Folklor Kavramı Üzerine Düşünceler”, Türk Bitiği, Araştırma/İnceleme Yazıları, Akçağ Yayınları.
- Yılmaz, N. (1996). *Afyonkarahisar Türküleri ve Dilinin Anlattıkları*, Ankara: Valilik Yayınları 6.
- Yüksel, İ. ve Yaşayacak, R. (2003). *Afyonkarahisar Halkbilimi*, Ankara: Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Vakfı Yayınları No: 14.

İNTERNET KAYNAKLARI

- AKTAY, Yasin, Kültürel Sahihlik Söylemleri ve Modernlik, Tezkire Dergisi, sayı:14-15, 1998, <http://www.bilkad.org/content/view/84/29/> 15.01.2017

EKLER

Ek 1. Abdullah Uluçelik İle İlgili Fotoğraf Arşivi

Abdullah Uluçelik (Afyon Eğitim Vakfı CD Tanıtım Kitapçığı)

Eşi Havva Uluçelik-Abdullah Uluçelik (Oğlu Mehmet Ali Uluçelik'in Arşivinden)

*Havva Uluçelik-Abdullah Uluçelik
(Afyon Eğitim Vakfı CD Tanıtım Kitapçığından)*

Sağdan- Sola Abdullah Uluçelik' in Oğlu Mehmet Ali Uluçelik-Torunu Fazıl Uluçelik- Gelini Ayten Uluçelik-(Mehmet Ali Uluçelik Arşivi)

Abdullah Uluçelik'in Büyük Torunu Abdullah Uluçelik (Mehmet Ali Uluçelik Arşivi)

Abdullah Uluçelik'in Evi (2015)

Abdullah Uluçelik'in Evi (2015)

Abdullah Uluçelik'in Kunduracı Dükkânının Son Hali (2015)

Ek 2. Kaynak Kişiler ve Araştırmacılar

*Araştırmacılar Mustafa Oner UZUN-Osman Fethi ARK- Kaynak Kişi Osman ÜNVER
(5 Mayıs 2015)*

*Araştırmacı Osman Fethi ARK– Kaynak Kişi Mehmet Ali ULUÇELİK –
Araştırmacı Mustafa Oner UZUN (8 Kasım 2015)*

Kaynak Kişi Ömer YARŞI-Araştırmacı Osman Fethi ARK (24 Kasım 2015)

Ek 3. Abdullah Uluçelik İle İlgili Arşiv Belgeleri

 T.C.
AFYONKARAHİSAR VALİLİĞİ
İl Müftülüğü

Sayı : 85271757-903- 3345
Konu : Abdullah ULUÇELİK

25.12/2015

Syn: Seda ARK
(osman-fethi_ark@hotmail.com)

İlgi : 21/12/2015 tarihli dilekçe.

Müftülüğümüze vermiş olduğunuz ilgi dilekçeniz incelenmiş olup, buna bağlı olarak Abdullah ULUÇELİK'in arşiv araştırması yapılarak özlük dosyasındaki bilgiler maddeler halinde aşağıya çıkarılmıştır.
Bilgilerinizi rica ederim.

Sıkrü KABUKÇU
İl Müftüsü

Abdullah ULUÇELİK:

- 1) 01 Ocak 1927- 31 Mayıs 1937 tarihleri arasında **Karaman** Camiinde Müezzin olarak çalışmıştır. (Konu ile alakalı Karaman mahallesi muhtarı ve azalarının müşterek imzalı 10/05/1966 tarihli Hizmet Müddet Vesikası)
- 2) Haziran 1937 – 11 Eylül 1939 tarihleri arasında **Zülali** Camiinde 11(Onbir) lira ücretle müezzin olarak görev yapmıştır. (T.C. Afyon Vakıflar Müdürlüğünün 17/03/1966 tarihli yazısı)
- 3) 23 Ağustos 1944 tarihinde 12 (oniki) lira maaş ve 25,50 (Yirmibeşliraellikuruş) lira tahsisattaki cem'an 37,50 (Otuzyedilira ellikuruş) lira ücretle Afyon **Gedik Ahmet Paşa** Camii (İmarat)'nde müezzinliğe başlamış, maaş kayıt sureti olarak hazırlanan 17/03/1966 tarihli belgede 270 (İkiyüzyetmiş) lira ücretle aynı göreve devam ettiği anlaşılmaktadır.
- 4) Afyon Valiliği (İl Müftülüğü)'nin Diyanet İşleri Başkanlığına hitaben yazmış olduğu 31 Ocak 1969 tarih ve 218 sayılı yazısında adı geçen personel **Hacı Nuh** camiine aday müezzin-kayım olarak atanmış ve 300 (üçyüz) lira maaşla göreve başlamıştır.
- 5) Temmuz 1979 maaşını alarak 4 Temmuz 1979 tarihinde emekliliğe ayrılmıştır.

*Abdullah Uluçelik'in Özlük Dosyası
(Afyonkarahisar Valiliği İl Müftülüğü)*

T.C.
AFYON İLİ
VAKIFLAR MÜDÜRLÜĞÜ

Maaş kayıt sureti

Abdullah Uluçelik Zülali Camii müezzinliğine haziran 1937 yılında (12) lira ücretle vazifeye başlamış olup, II/9/939 yılında istifa ederek vazifesinden ayrılmıştır. Vakıflar Genel Müdürlüğünün 23/8/944 tarih ve K 186897/178 Nolu emirleriyle (12) lira maaş ve (25.50) lira tahsisat ki cem an (37.50) lira ücretle Afyon Gedik Ahmetpaşa Camii müezzinliği olarak vazifeye başlamış olup ve halen (270) lira ücretle aynı camide vazifeye devam etmekte olduğu.

İş bu kayıt örneği isteği üzerine kendisine verilmiştir. 17/3/966

Vakıflar memuru
Mühür ve imza

Aslının aynıdır.

Abdullah Uluçelik'in Maaş Kayıt Sureti (Alimoğlu Arşivinden)

Afyon Millî Eğitim Müdürlüğü

Vesika No: 8
Tarihi : 12.6.1967

Vesika Sahibinin :
Adı ve Soyadı : Abdullah Uluçelik
Babasının adı : Ali
Doğum yeri ve yılı : Afyon 1317
Okuduğu okul : Afyon Merkez Yusuf Hoca İlkokulu

İnkariya künyesi çıkarılan ve fotoğrafı yapıştırılan Abdullah Uluçelik'in 1328-1329 yılında Afyon Merkez Yusuf Hoca İlkokulunun üçüncü sınıfına kadar devam ettiğini ve üçüncü sınıftan mezun olduğunu bildiririz.

Bu husustaki vicdani ve kamunî sorumluluğu müdrik olarak şahadette bulunduğumuzu ve ifademizin aksi sabit olduğu takdirde hakkımızda her türlü kamunî takibatta bulunulmasına şimdiden muvafakat ettiğimizi ayrıca bildiririz.

Şahit
Ali Rıza Yamanev
Afyon Marulcu Mahallesiinde
1325 doğumlu Ali Rıza oğlu

Şahit
Mehmet Ayralp
Afyon Akmescit mahallesiinde
1323 doğumlu Mehmet oğlu

Şahit
Sabri Arslantürk
Afyon Marulcu mahallesiinde
1325 doğumlu İbrahim oğlu

1328-1329 yılında Afyon Merkez Yusuf Hoca ilkokulunda yaptığı tahsili şahitle isbat etmek isteyen Abdullah Uluçelik'e sözü geçen okulun o zamana ait kayıtlarının okulun düşman işgaline uğraması sebebiyle bulunamadığı anlaşıldıktan ve gösterilen şahitler birer birer dinlenerek bahse mevzu tahsil vaziyetini yakından bildiklerine ve şahhatle ifade ettiklerine kanaat getirildikten sonra bu vesika 12.6.1967 tarihinde verildi.

Abdülkerim Karahan
Millî Eğitim Müdürü

Nezati Kiyak
Millî Eğitim Müdür Muavini

Mehsin Uçbilek
Kültür İşleri memuru

Abdullah Uluçelik'in Diploma Belgesi
(Afyon Eğitim Vakfı CD Tanıtım Kitapçığından)

Hizmet müddet vesikasıdır.

Fotograf
resmi mühür ve imza

Adı ve soyadı : Abdullah Ulucelik
Baba adı : Ali
Doğumu " 1317
Doğum yeri : Afyon
Mahallesi : Kayadibi

Yukarıda adı ve soyadı ve kimliği yazılı ve sağ köşede fotoğrafı yapışık olan Abdullah Ulucelik mahallemize ait olan Karaman camisi müezzinliğine 1/Ocak/1927 senesinde başlayıp bila fasıla işbu müezzinlikte 31/5/1937 tarihine kadar vazife görmüş ve temiz ahlak sahibi bir kimse olduğundan işbu hizmet müddet vesikası tarafımızdan tanzim edilerek isteği üzerine kendisine tastikan verilmiştir.

10/5/1966

Aza Ahmet imza
Aza Seref imza
Aza Kasım imza

Karaman mahallesi
muhtarı
pul 100 Kr. imza
ve resmi mühür

Aza Seyfi imza
Aza imza
Aza imza

Voyvoda mahallesi
muhtarı
resmi mühür ve imza

aslının aynıdır.

*Abdullah Ulucelik'in Karaman Camiindeki Görevine Dair
Hizmet Müddet Vesikası (Alimoğlu Arşivinden)*

Karar №: 1

Karar Tarihi: 18.1.1955

Toplantıda Bulunanlar:

Cemal Altınmişne; Hulusi Yamaner, Salahaddin Yamaner,
Hasein Saiti, Hikmet Şeftalijlu, Saffet Okbaş, Mustafa
Görel, Hüseyin Çarkacı, Orhan Gümüş, Abdullah Uluçelik.

Gündemi

- 1- İdare Amelîni İmtiholu;
- 2- Haysiyet Davası İmtiholu;
- 3- Murokkip İmtiholu;
- 4- Umumi Toplantı günlerini tayini;
- 5- Çalışma Programının Tesbiti;

Kararları:

- 1- Yukarıda adları yazılı kurucular, aralarında
İdare Hey'eti Kurulmasına Saffet Okbaş, Reis ve kulluğu ve
Cemal Altınmişne, Muhasif, Çalığı Hikmet Şeftalijlu, Çalığı
Hasein Saiti, ve Hulusi Yamaner'i seçmişlerdir;
- 2- Haysiyet Davasına: Abdullah Uluçelik, Orhan
Gümüş, Hüseyin Çarkacı seçmişlerdir;
- 3- Murokkip kullara, Salahaddin Yamaner, Mus-
tafa Görel'i seçmişlerdir.
- 4- Umumi Toplantılarını, Salı ve Cuma günleri
Saat 19.30 da yapılmasına;
- 5- 2) Keman, Çimlik, vd. Hemenkilerin gürubunun
Derneğininin Payantisi olmasına, ve Derneğin Saat 20.30 da
başlamasına ve bu derneğin Hulusi Yamaner tarafından
verilmesine;

[Signature]

[Signature]

[Signature]

[Signature]

Abdullah Uluçelik'in Yer Aldığı Toplantı Tutanağı
(Afyon Eğitim Vakfı CD Tanıtım Kitapçığından)